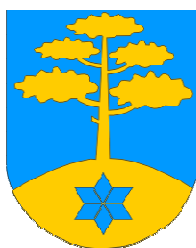

**Vastu võetud Haaslava Vallavolikogu
13. mai 2011. a määrusega nr 26**

Haaslava valla jäätmekava 2011-2015

Kurepalu 2011

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Jäätmemajanduse õiguslikud alused	5
1.1 Üleriigiline jäätmekäitluslane seadusandlus	5
1.2 EL jäätmekäitluslased direktiivid	10
1.3 Omavalitsuse jäätmekäitluslane õigus	11
2. Haaslava valla jäätmekava seos üleriigilise jäätmekavaga	11
3. Haaslava valla jäätmekäitluse iseloomustus	12
3.1 Jäätmete kogumine	12
3.2 Jäätmekäitluskohad	13
3.3 Tekkivad jäätmete kogused ja nende käitlemine	15
3.4 Segaalmejäätmed ja nende koostis	17
3.5 Pakendijäätmed	19
3.6 Biolagunevad jäätmed	22
3.6.1 Vanapaber ja papp	22
3.6.2 Kompostitavad jäätmed	22
3.6.3 Kalmistujäätmed	23
3.7 Ohtlikud jäätmed	23
3.8 Probleemtoodete jäätmed	24
3.8.1 Elektri- ja elektroonikajäätmed	24
3.8.2 Patareid	24
3.8.3 Vanarehvid	24
3.9 Tööstusjäätmed	25
3.10 Ehitus ja lammutusjäätmed	26
3.11 Reovee setted ja fekaalid	27
3.12 Tervishoiuasutuste jäätmed	27
3.13 Transpordiga seotud jäätmed	27
3.14 Jäätmekäitluse finantseerimine	28
4. Jäätmehoolduse arengusuunad aastatel 2011 – 2015	29
4.1 Jäätmekäitluse kavandamise lähtekohad	29
4.2 Haaslava valla jäätmekäitluse probleemid	30
4.3 Haaslava valla jäätmekäitluse korraldamise alternatiivsed võimalused	32
4.3.1 Jäätmekäitluse korraldamise alternatiivi valik	34
4.4 Jäätmekäitluse eesmärgid, meetmed ja tegevused	34
4.5 Keskkonna- ja tervisekaitsemeetmed	40
5. Jäätmekäitluse keskkonnamõju ja jäätmekäitluses vajamineva loodusvaru mahu hinnang	40
6. Tegevuskava ja investeeringute vajadus	42
7. Kokkuvõte	46
Kasutatud materjal	47

Sissejuhatus

Haaslava valla jäätmekava on koostatud lähtudes jäätmeseaduses esitatud nõuetest. Jäätmekava üldiseks eesmärgiks on Haaslava valla jäätmehoolduse korraldamine nii, et see toimuks keskkonnaohutult ja oleks majanduslikult põhjendatud. Eesti Keskkonnastrateegias määratletud jäätmemajanduse põhieesmärgid on:

- jäätmetekke vältimine;
- tekkivate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- jäätmete taaskasutuse laiendamine;
- keskkonnanõuetekohane jäätmetöötlus;
- jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine.

Jäätmekava haarab jäätmete tekke, kogumise, sortimise, transpordi, taaskasutamise ja ohutu kõrvaldamise. Käesolev jäätmekava käsitleb selliseid jäätmeid, mis on defineeritud jäätmetena jäätmeseaduse mõistes. Jäätmekava ei hõlma jäätmeid, mis ei kuulu jäätmeseaduse § 1 lõike 2 kohaselt jäätmeseaduse reguleerimisalasse:

- välisõhku suunatavad saasteained;
- reovesi ja koos reoveega käitlemisele või keskkonda suunatavad jäätmed (välja arvatud reovee sete);
- radioaktiivsed jäätmed;
- lõhkematerjalijääkidest koosnevad ja lõhkematerjale sisaldavad jäätmed;
- loomakorjused osas, mis on reguleeritud muude õigusaktidega;
- mullaviljakuse parandamiseks või mujal põllumajanduses taaskasutatud sõnnik ning muud põllu- ja metsamajanduses tekkinud loodussõbralikud tavajäätmed;
- maavarade ja maa-ainese uuringute, kaevandamise, töötlemise ja ladustamise tulemusena tekkivad jäätmed ning karjäärade tootmisjäätmed niivõrd, kui need on reguleeritud muude seadustega.

Kuigi sõnnik, mida kasutatakse põllumajanduses mullaviljakuse tõstmiseks ning loomakorjused (mille käitlemist reguleerivad veterinaarkorralduse seadus ja loomatauditõrje seadus) ei kuulu jäätmeseaduse reguleerimisalasse, on neid käesolevas töös siiski põgusalt käsitletud.

Haaslava valla jäätmekava koostamisel on arvestatud valla arengukavas ja üleriigilises jäätmekavas esitatud seisukohtadega. Käesolev jäätmekava on eraldiseisev dokument, mis on omavalitsuse arengukava üheks osaks.

Käesolev jäätmekava on koostatud aastateks 2011-2015. Antud ajavahemiku algaastatel on tegemist üleminekuperioodiga, mille käigus toimub piirkonna jäätmekäitlussüsteemile parimate lahenduste otsimine. Alates 16. juulist 2009 suleti seni kasutatud, aga euronõuetele mittevastavad, prügilad. Kagu-Eestisse keskkonnanõuetele vastava uue regionaalprügila rajamise nimel asutati piirkonna kohalike omavalituste poolt juba 2003. aastal AS Kagu-Eesti Jäätmekeskus, ent loodud ühisetevõttel ei õnnestunud eesmärki saavutada.

Väljavalitud kohtades, algul Nõo vallas ja hiljem Kõlleste vallas, jäid piirkonna elanikkonna vastuseisude tõttu kehtestamata planeeringud ning 2009. aastal lõpetas AS Kagu-Eesti Jäätmekeskus oma tegevuse. Seega tuleb hetkel Viljandi-, Tartu-, Põlva-, Valga- ja Võrumaal tekkivad jäätmed suunata Pärnu-, Järva- või Jõgevamaale. Kuigi esmapilgul võivad vahemaad tunduda pikad, pole jäätmete vedu 150 km kaugusele midagi enneolematut. Seejuures tuleb arvesse võtta, et kõik tekkinud jäätmed ei kuulu sugugi ladustamisele, vaid

suur hulk jäätmetest on taaskasutatavad või mehhaanilis-bioloogiliselt töödeldavad. Sellest hoolimata planeeritakse rajada täiendav tavajäätmete prügila Viljandimaale Polli külasse. Jäätmekava realiseerimine sõltub lisaks Haaslava piirkonnas toimuvatele arengutele ka laiemast üle-eestilisest jäätmekäitluse arengust ja üldisest majandusarengust. Seetõttu tuleb käesolevat kava vaadelda dünaamilise dokumendina, mida tuleb perioodiliselt üle vaadata ja korrigeerida.

Jäätmekava on koostatud Haaslava Vallavalitsuse ametnike koostöös. Ettepanekuid ja nõu koostamisel on andnud Keskkonnaameti Jõgeva-Tartu regiooni töötajad, jäätmekäitlusettevõtete AS Veolia Keskkonnateenused Tartu osakonna ja AS RagnSells spetsialistid.

Jäätmekava koostamisel on lähtutud Tartu linna jäätmekäitlusalastest suundadest ja seisukohtadest, kuna lähipiirkonnas ning maakonnas tervikuna tekib nii olme- kui tööstusjäätmeid kõige rohkem Tartu linnas. Seeläbi on linn oma jäätmekäitlusalases tegevuses paljuski domineeriv piirkonna omavalitsuste ees, kellede jaoks soodsamaid jäätmekäitlusvariante annab koostöö linnaga ja oma jäätmevoogude suunamise valikul linna valikutega arvestamine.

1. Jäätmemajanduse õiguslikud alused

1.1 Üleriigiline jäätmekäitlusala seadusandlus

Eesti jäätmehooldust tervikuna reguleerib jäätmeseadus (RTI, 26.02.2004, 9, 52), mis võeti Riigikogus vastu 28. jaanuaril 2004. aastal. Jäätmeseadus lähtub peamiselt kahest Euroopa Liidu jäätmealasest raamdirektiivist - Euroopa Nõukogu direktiiv 75/442/EMÜ 15.07.1975 jäätmete kohta (EÜT L 194, 25.07.1975), muudetud Nõukogu direktiiviga 91/156/EMÜ 18.03.1991 (EÜT L 78, 26.03.1991) ja Euroopa Nõukogu direktiiv 91/689/EMÜ ohtlike jäätmete kohta (EÜT L 377, 31.12.1991). Eesti Vabariik rakendab jäätmemajanduse planeerimisel ja korraldamisel säästva arengu põhimõtteid ning arvestab keskkonnavalises seadusloomes Euroopa Liidu direktiividest lähtuvate kohustustega.

Jäätmeseadusega määratud eesmärkide saavutamiseks ja jäätmemajanduse planeerimiseks koostatakse üleriigiline ning kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava. Eesti Vabariigi Riigikogu kiitis 29. mail 2008 heaks Riigi jäätmekava 2008-2013, mis hõlmab kogu riigi territooriumi, käsitleb riikidevahelist jäätmekäitluse optimeerimist ning sisaldab ka maakondade jäätmehooldust käsitlevaid alljaotisi. Riigi jäätmekava 2008-2013 põhieesmärk on jäätmete vältimine ja vähendamine ning taaskasutamisse suunamise suurendamine ning tekkivate jäätmete ohtlikkuse vähendamine.

Vastavalt jäätmeseadusele on jäätmekäitluse planeerimine ja suunamine oma haldusterritooriumil omavalitsuse ülesanne. Jäätmeseadusega on kohalikule omavalitsusele kehtestatud järgmised olulisemad õigused ja kohustused:

- Jäätmehoolduse arendamise korraldamine oma haldusterritooriumil (§ 12 lõige 2);
- Jäätmete liigitikogumise ja sortimise edendamine, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses (§ 31);
- Kohaliku omavalitsuse jäätmekava koostamine ja vajaliku teabe andmine maakonna ja üleriigilise kava koostamiseks (§ 39 lõige 1);
- Koostöö tegemine teiste kohalike omavalitsustega jäätmeseaduse nõuete täitmiseks. Jäätmekava võib koostada mitme kohaliku omavalitsuse üksuse kohta. (§ 42 lõige 1);
- Jäätmekava koostamise käigus kogutud teabe säilitamine seaduses sätestatud korras (§ 44 lg 5);
- Kohaliku omavalitsuse jäätmekava avalikustamine, avaliku välja paneku ja avaliku arutelu korraldamine (§ 56-58);
- Jäätmekava avaliku välja paneku ja avaliku istungi tulemuste avaldamine kohalikus ajalehes (§ 58);
- Kohaliku omavalitsuse jäätmekava ajakohastamine kui maakonna jäätmekava ajakohastamise käigus tehtud muudatused puudutavad KOV üksuse jäätmekava ühe aasta jooksul maakonna ajakohastatud jäätmekava kinnitamisest arvates (§ 43 lõige 3 ja lõige 4);
- Kohalik omavalitsus võib nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt ettevõtjalt äriseadustiku tähenduses, mittetulundusühingult, sihtasutuselt ja seaduse alusel asutatud muult asutuselt jäätmekava koostamist oma kulul ning esitamist, kui see on vajalik KOV üksuse jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks (§ 44 lõige 4);
- Kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumise korraldamine, v.a probleemtoodete puhul tootja vastutuse rakendumisel (§ 65 lõige 2);

- Korraldatud olmejäätmeveo organiseerimine oma haldusterritooriumil, mis hõlmab olmejäätmete veo ja kogumise korraldamist. Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka muid jäätmeid, kui seda tingib oluline avalik huvi (§ 66 lõige 2);
- Korraldatud jäätmeveo tingimuste kehtestamine (korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmeliikide määramine, korraldatud olmejäätmeveo piirkondade määramine, vedamise sageduse ja aja määramine, jäätmeveo teenustasu piirmäära kehtestamine) (§ 66 lõige 4);
- Korraldatud olmejäätmeveo konkursi korraldamine iseseisvalt või koostöös teiste omavalitsustega Konkurentsiseaduse (RT I 2001, 56, 332; 93, 565; 2002, 61, 375; 63, 387; 82, 480; 87, 505; 102, 600; 2003, 23, 133) alusel kehtestatud korras (§ 67 lõige 1 ja 2);
- Jäätmevaldajate registri asutamine ja registripidamise korra kehtestamine (§69 lõige 3);
- Korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete taaskasutamise ja kõrvaldamise korraldamine. Kohaliku omavalitsuse organ võib korraldada ka muude jäätmete taaskasutamist või kõrvaldamist (§ 70);
- Kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduseeskirja kehtestamine (§ 71);
- Arvamuse avaldamine jäätmeloa taotlustele (§ 79);
- Jäätmeseaduse rikkumistest tulenevate väärtegade kohtuväline menetlemine (§ 127 lõige 2 punkt 3);
- Jäätmete ning nendest põhjustatud saaste likvideerimine, kui saastatud kinnisasja omanik ei täida seadusejärgset kohustust, saastatud kinnisasja omaniku kulul asendustäitmise ja sunniraha seaduses (RT I 2001, 50, 283; 94, 580) sätestatud korras (§ 128 lõige 5);
- Kui KOV organ ei ole korraldanud oma haldusterritooriumil korraldatud jäätmevedu, kuigi tal oli vastav kohustus ja sellest tulenevalt on tekkinud keskkonna saastus, kannab jäätmete ning nendest põhjustatud saaste likvideerimise kuludest poole KOV organ (§ 128 lõige 6).

Lisaks tuleb järgida järgmisi jäätmeseadusest tulenevaid nõudeid:

- Jäätmed tuleb taaskasutada, kui see on tehnoloogiliselt võimalik ning kui see ei ole muude jäätmekäitlusmoodustega võrreldes ülemäära kulukas;
- Rakendada loodusvarade ja toorme säästlikuks kasutamiseks parimat võimalikku tehnikat, sealhulgas tehnoloogiat, milles võimalikult suures ulatuses taaskasutatakse jäätmeid;
- Jäätmete energiakasutusele tuleb eelistada jäätmete ringlussevõttu toormena või materjalina;
- Jäätmed taaskasutatakse või kõrvaldatakse nende tekkekohale võimalikult lähedal asuvas tehnoloogiliselt sobivas ning tervise- ja keskkonnakaitsealastele vastavas jäätmekäitluskohas;
- Jäätmeseaduse kohaselt ei tohi prügilasse ladestatavate olmejäätmete hulgas olla biolagunevaid jäätmeid:
  - 1) üle 45 massiprotsendi alates 2010. aasta 16. juulist;
  - 2) üle 30 massiprotsendi alates 2013. aasta 16. juulist;
  - 3) üle 20 massiprotsendi alates 2020. aasta 16. juulist.
- Tootja on kohustatud tema valmistatud, edasimüüdud või imporditud probleemtootest tekkinud jäätmed kokku koguma ja neid taaskasutama või kõrvaldama.

Probleemtoodeteks on patareid ja akud, PCB-sid sisaldavad seadmed, mootorsõidukid ja nende osad ning elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad. Tootja on kohustatud tagama tema poolt valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtoodetest tekkinud jäätmete kokkukogumise ja nende taaskasutamise või nende kõrvaldamise ning selle kulud kannab tootja

EL elektri- ja elektroonikaseadmete direktiivi (2002/96/EÜ) kohaselt on püstitatud eesmärgiks koguda kodumajapidamistest alates 31.12.2006. a 4 kg elektri- ja elektroonikajäätmeid inimese kohta aastas. Uutele liikmesriikidele, sh Eestile on tehtud erand, mille kohaselt tuli vastav sihtarv täita hiljemalt 2008. aasta detsembriks.

Pakendiseaduse kohaselt on omavalitsuse ülesanne määrata kindlaks oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid (§ 15 lg 1). Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekavas peab olema eraldi käsitletud pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise korraldamine, väljaarendamine ja seatud eesmärkide saavutamise meetmed (§ 15 lg 2).

Alates 2009. aasta 1. jaanuarist tuleb pakendijäätmeid taaskasutada järgmiselt (§ 36):

- pakendijäätmete kogumassist vähemalt 60 protsenti kalendriaastas;
- pakendijäätmete kogumassist ringlussevõetuna vähemalt 55 ja mitte rohkem kui 80 protsenti kalendriaastas.

Keskkonnatasude seadus (01.01.2006) sätestab tasumäärad saasteainete ja jäätmete keskkonda viimisel ning tasu arvutamise ja maksmise korra.

Eesti Vabariigis kehtiva keskkonnajärelevalve seaduse (RTI 2001, 56, 337) järgselt on kohalik omavalitsusorgan või asutus üks keskkonnajärelevalve teostajatest (§ 3 lg 1).

Kohalik omavalitsuseüksus:

- rakendab seaduses sätestatud abinõusid ebaseadusliku tegevuse tõkestamiseks ja kohustuslike keskkonnakaitseabinõude elluviimiseks;
- teavitab Keskkonnainspektiooni keskkonda kahjustavast või ohustavast õigusvastasest tegevusest või loodusressursi kasutamiseiga seotud õiguspärasest tegevusest, kui selline tegevus seab ohtu inimeste elu, tervise või vara, ning Maa-ametit maakasutuse, maakorralduse, maa- arvestuse ja maareformi toimingute nõuete rikkumise juhtumitest (§ 6 lg 3).

Vastavalt jäätmeseaduse § 39 ja 42 peab kohaliku omavalitsuse jäätmekava sisaldama järgmist informatsiooni:

- jäätmehoolduse olemasoleva olukorra, peamiste taaskasutatavate ja kõrvaldatavate jäätmeliikide ning jäätmete päritolu kirjeldust ja nende koguseid;
- jäätmekäitluseks vajaliku loodusvara, nagu vee, turba, savi, pinnase kasutamise mahu hinnangut;
- jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale;
- kavandatavaid eesmärke, nagu jäätmetekke vältimine, jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine, jäätmete taaskasutamine, jäätmete keskkonnaohutu kõrvaldamine, jäätmeveo optimeerimine;

- eesmärkide realiseerimise vahendeid ja meetmeid, nagu jäätmekäitlustoimingu valik, jäätmekäitluskohtade võrgustik, meetmed ohtlike ja muude peamiste jäätmeliikide käitlemiseks, vajalikud halduskorralduslikud meetmed jäätmekava elluviimiseks, keskkonnakaitse- ja tervisekaitsemeetmed ning nende tagamise tehnoloogilised vahendid, meetmete rakendamise eeldatav maksumus;
- kohaliku omavalitsuse organi korraldatava jäätmeveo arendamist tema haldusterritooriumil, sealhulgas korraldatud jäätmeveo piirkonna või piirkondade määramist;
- jäätmete liigiti kogumise ja sortimise arendamist koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa;
- jäätmehoolduse rahastamist.

Lisaks seadustele reguleerivad kohaliku omavalitsuse jäätmehooldust ka mitmesugused määrused. Jäätmeseadusest tulenevaid määruseid on kehtestanud nii Vabariigi Valitsuse kui ka keskkonnaministri poolt.

Keskkonnaministri määruse 29.04.04 nr 38 Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded (RTL 2004, 56, 938; 108, 1720) kohaselt ei tohi prügilasse ladestada prügilatesse tervishoiu- ja veterinaarasutuste nakkusttekitavaid jäätmeid.

Vastavalt ravimiseadusele ([RT I 2005, 2, 4](#)) tuleb kõlbmatud ravimid kui ohtlike jäätmeid hävitada (kõrvaldada või taaskasutada) selleks tegevuseks ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavas ettevõttes. Lisaks jäätmeseaduse alusel jäätmeluba omavale isikule peavad kõlbmatuid ravimeid tarbijatelt vastu võtma ja hävitamisele suunama üldapteek, veterinaarravimite osas ka veterinaarapteek.

Vabariigi Valitsus on kehtestanud:

- 6. aprilli 2004. a määrus nr 102 Jäätmete, sealhulgas ohtlike jäätmete nimistu;
- 6. aprilli 2004. a määrusega nr 103 Jäätmete ohtlike jäätmete hulka liigitamise kord;
- 6. aprilli 2004. a määrus nr 104 Jäätmete taaskasutamise- ja kõrvaldamistoimingute nimistud;
- 26. aprilli 2004. a määrusega nr 121 Ohtlike jäätmete käitluslitsentsi andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise menetluse käigus läbiviidavate menetlustoimingute tähtajad, litsentsi taotlemiseks vajalike andmete loetelu ja litsentsi vorm;
- 26. aprilli 2004. a määrusega nr 122 Jäätmete tekitamiseks jäätmeluba vajavate tegevusvaldkondade tegevuste täpsustatud loetelu ning tootmismahud ja jäätmekogused, mille puhul jäätmeluba ei nõuta;
- 13. detsembri 2004. a määrus nr 352 Mootorsõidukite ja nende osade kogumise, tootjale tagastamise, taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded, kord ja sihtarvud ning rakendamise tähtajad;
- 24. detsembri 2004. a määrus nr 376 Elektri- ja elektroonikaseadmete märgistamise viis ja kord ning elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad;
- 30. jaanuari 2006. a määrus nr 28 Riikliku probleemtooteregistri asutamine ja registri pidamise põhimäärus;

- 6. juuli 2006. a määrus nr 154 Probleemtoodetes keelatud ohtlike ainete täpsustav loetelu ning probleemtoodetele kehtestatud keelud ja piirangud;
- 29. mai 2008. a korraldus nr 234 Riigi jäätmekava 2008–2013 heakskiitmine;
- 7. augusti 2008. a määrus nr 124 Patareidest ja akudest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad.

Keskkonnaminister on kehtestanud:

- 15. aprilli 2004. a määrusega nr 17 Metallijäätmete täpsustatud nimistu;
- 20. aprilli 2004. a määrusega nr 18 Jäätmeloa omamise kohustusest vabastatud isiku või tavajäätmete vedaja teate ja registreerimistõendi vormid;
- 21. aprilli 2004. a määrusega nr 21 Teatud liiki ja teatud koguses tavajäätmete, mille vastava käitlemise korral pole jäätmeloa omamine kohustuslik, taaskasutamise või tekkekohas kõrvaldamise nõuded;
- 22. aprilli 2004. a määrusega nr 25 Polüklooritud bifenuüle ja polüklooritud terfenüüle sisaldavate jäätmete käitlusnõuded;
- 26. aprilli 2004. a määrus nr 26 Jäätmeloa andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise menetluse käigus läbiviidavate menetlustoimingute tähtajad ning jäätmeloa taotlemiseks vajalike andmete täpsustatud loetelu ja jäätmeloa taotluse vorm ning jäätmeloa vorm;
- Keskkonnaministri 10. jaanuari 2008. a määrus nr 5 Kasutatud patareide ja akude käitlusnõuded¹;
- 21. aprilli 2004. a määrus nr 22 Asbesti sisaldavate jäätmete käitlusnõuded;
- 21. aprilli 2004. a määrus nr 23 Vanaõli käitlusnõuded;
- 29. aprilli 2004. a määrus nr 38 Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded;
- 29. aprilli 2004. a määrus nr 40 Ohtlike jäätmete saatekirja vormi ja registreerimise kord;
- 29. aprilli 2004. a määrus nr 39 Ohtlike jäätmete ja nende pakendite märgistamise kord;
- 4. juuni 2004. a määrus nr 66 Jäätmepõletustehase ja koospõletustehase rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded;
- 8. juuli 2004. a määrusega nr 89 Romusõidukite käitlusnõuded;
- 9. veebruari 2005. a määrus nr 8 Radioaktiivsete jäätmete klassifikatsioon, registreerimise, käitlemise ja üleandmise nõuded ning radioaktiivsete jäätmete vastavusnäitajad;
- 9. veebruari 2005. a määruse nr 9 Elektri- ja elektroonikaseadmete romude käitlusnõuded;
- 15. veebruari 2005. a määrus nr 10 Kiirgustegevuses tekkinud radioaktiivsete ainete või radioaktiivsete ainetega saastunud esemete vabastamistasemed ning nende vabastamise, ringlusse võtmise ja taaskasutamise tingimused;
- 20. jaanuari 2006. a määrus nr 6 Keskkonnakompleksloa sisu täpsustavad nõuded ja keskkonnakompleksloa vormid;
- 16. jaanuari 2007. a määrus nr 4 Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused;
- 2. juuli 2007. a määrus nr 49 Probleemtoodetest tekkinud jäätmete täpsustatud nimistu;
- 10. jaanuari 2008. a määrus nr 5 Kasutatud patareide ja akude käitlusnõuded;

- 25. septembri 2008. a määrus nr 41 Ohtlike jäätmete saatekirja vorm ning saatekirja koostamise, edastamise ja registreerimise kord;
- 13. veebruari 2009. a määrus nr 12 Meetme: Jääkreostuse likvideerimine endistel sõjaväe- ja tööstusalade tingimused;
- Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009. a määrus nr 65 Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad .

1.2 EL jäätmekäitluselased direktiivid

Euroopa Liidu keskkonnapoliitika koosneb mitmesajast seadusandlikust aktist, jäätmehoolduse seisukohalt on olulisemad järgmised direktiivid:

- Nõukogu direktiiv 75/442/EEÜ 15. juulist 1975 jäätmete kohta (EÜT L 194, 25.7.1975). Täiendatud direktiiviga 91/156/EMÜ 18. märtsist 1991 (EÜT L 078, 26.03.1991);
- Nõukogu direktiiv 91/689/EMÜ 12. detsembrist 1991 ohtlike jäätmete kohta (EÜT L 377 31.12.1991). Täiendatud direktiiviga 94/31/EÜ 27. juunist 1994 (EÜT L 168, 2.7.1994).

Eespool toodud baasdirektiividel põhinevad mitmed spetsiifilised direktiivid, millistest tähtsamad on:

- Nõukogu direktiiv 75/439/EMÜ 16. juunist 1975 jääkõlide kõrvaldamise kohta (EÜT L 194, 25.07.1975). Täiendatud direktiiviga 87/101/EEÜ 22. detsembrist 1986 (EÜT L 042, 12.02.1987);
- Nõukogu direktiiv 91/157/EMÜ 18. märtsist 1991 teatud ohtlike aineid sisaldavate patareide ja akumulaatorite kohta (EÜT L 078, 26.03.1991);
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 94/62/EÜ 20. detsembrist 1994 pakendi ja pakendijäätmete kohta (EÜT L 365, 31.12.1994);
- Nõukogu direktiiv 96/59/EÜ 16. septembrist 1996 polüklooritud bifeniilide ja polüklooritud terfeniilide (PCB/PCT) kohta (EÜT L 243, 24.09.1996);
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2000/53/EÜ 18. septembrist 2000 romusõidukite kohta (EÜT L 269, 21.10.2000);
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/95/EÜ 27. jaanuarist 2003 piirangute kohta teatud ohtlike ainete kasutamise osas elektri- ja elektroonikaseadmetes (EÜT L 037, 13.02.2003);
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2002/96/EÜ 27. jaanuarist 2003 elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kohta (EÜT L 037, 13.02.2003).

Jäätmekäitluse protsessil valitsevate tehniliste tingimuste kohta, mis peavad tagama jäätmekäitlusprotsessi ohutuse, on välja töötatud järgmised olulisemad direktiivid:

- Nõukogu direktiiv 86/278/EMÜ 12. juunist 1986 keskkonna ja eriti pinnase kaitse kohta reoveesete kasutamisel põllumajanduses (EÜT L 181 04.07.1986);
- Nõukogu direktiiv 1999/31/EÜ 26. aprillist 1999 prügilate kohta (EÜT L 182, 16.07.1999);

- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2000/59/EÜ 27. novembrist 2000 laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmise seadmete kohta sadamates (EÜT L 332, 28.12.2000);
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/76/EÜ 4. detsembrist 2000 jäätmete põletamise kohta (EÜT L 332, 28.12.2000).

Oluline eri keskkonnavaldkondi, sealhulgas ka jäätmekäitlust, reguleeriv raamdirektiiv on Reostuse kompleksse vältimise ja kontrolli direktiiv (96/61/EÜ), mis näeb ette saasteainete emiteerimise integreeritud komplekslubade väljaandmist.

1.3 Omavalitsuse jäätmekäitluslane õigus

Kohaliku omavalitsuse õigusaktid täpsustavad üleriigilist seadusandlust. Jäätmekäitluse korraldamise aspektist on olulisemad jäätmekava, jäätmehoolduseeskiri ja heakorra eeskiri.

Haaslava valla jäätmehoolduseeskiri on kehtestatud vallavolikogu 29. aprilli 2005 määrusega nr 6. Jäätmehoolduseeskiri määrab vallavalitsuse, territooriumi valdaja ja jäätmevaldaja kohustused jäätmehoolduse korraldamisel. Eeskiri sätestab nõuded eriliigiliste jäätmete kogumiseks, hoidmiseks, veoks, taaskasutamiseks ja kõrvaldamiseks, kohustab jäätmevaldajaid kasutama kõiki abinõusid jäätmete hulga ja ohtlikkuse vähendamiseks. Jäätmehoolduseeskirjas on kehtestatud nõuded jäätmemahutitele ja nende paigutamisele, jäätmemahutite tühjendamise sagedusele, nõuded eriliigiliste jäätmete kogumiseks jne. Seoses jäätmehoolduseeskirja kehtestamise ajast toimunud muudatustega jäätmekäitluse suundades ning nõuetes koostati samaaegselt Haaslava valla jäätmekava 2011-2015 eelnõuga uus jäätmehoolduseeskirja eelnõu.

Haaslava valla heakorra eeskiri on kehtestatud vallavolikogu 29. mai 2003 määrusega nr 12. Heakorraeeskirjaga on reguleeritud nii avalike territooriumide kui kruntide heakorra tagamiseks vajalikud nõuded ja kohustused, mis on osaliselt seotud ka jäätmemajanduse korraldamisega.

2. Haaslava valla jäätmekava seos üleriigilise jäätmekavaga

Eesti Vabariigi Riigikogu kiitis 29. mail 2008 heaks Riigi jäätmekava 2008-2013, mille põhieesmärk on jäätmehoolduse korrastamine, järgides seejuures säästva tootmise ja tarbimise põhimõtteid. Territoriaalselt haarab jäätmekava kogu riigi territooriumi. Käsitlusala haarab ka jäätmealase rahvusvahelise koostööd, jäätmete sisse- ja väljavedu.

Põhieesmärgi saavutamine on seotud jäätmehierarhia rakendamisega: jäätmeteket tuleks vältida, ja kui see osutub võimatuks, tuleb jäätmeid nii palju kui võimalik taaskasutada, s.h korduskasutada, ringlusse võtta ning viia prügilasse minimaalsel hulgal. Jäätmekava haarab need jäätmeliigid, mis on jäätmeseaduse reguleerimisalas, seega nii ohtlikud jäätmed kui ka tavajäätmed.

Jäätmekava eesmärkide püstitamisel on lähtutud EL ja Eesti keskkonnapoliitikast, s.h õigusaktide nõuetest ja heast keskkonnatavast. Kuigi EL eelnõu Ressursside säästev

kasutamine: jäätmetekke vältimise ja jäätmete ringlussevõtu temaatiline strateegia (Brüssel 21.12.2005 KOM(2005) 666) võib veel muutuda, jäävad juba sõnastatud EL jäätmepoliitika eesmärgid ja printsiibid kehtima ka tulevikus. Need on järgmised:

- ELi jäätmepoliitika võib aidata vähendada ressursikasutusest tulenevat negatiivset keskkonnamõju, seda jäätmetekke vältimine ning jäätmete ringlussevõtu ja taaskasutuse kaudu;
- juba eelnevalt püstitatud jäätmepoliitika peaesmärgid – vältida jäätmeteket ja edendada taaskasutamist, s.h korduskasutamist ja ringlusse võtmist, et vähendada negatiivset keskkonnamõju – on endiselt jõus ja kirjeldatud mõjupõhine lähenemine toetab nende saavutamist.

Vajalikuks instrumendiks ja mõtteviisiks on olelustersükli (olelusringi) analüüsi kasutamine eesmärkide püstitamisel ja alternatiivide analüüsil. Oluline on seose katkestamine keskkonnakoormuse ja majanduskasvu vahel.

Jäätmekava kontekstis väljendab see seose katkestamist ressursikasutuse, tavajäätmete ja ohtlike jäätmete tekke ning majanduskasvu vahel. See põhimõte on välja toodud EL kuuendas keskkonnaalases tegevusprogrammis.

Keskkonna- (jäätme-) poliitika elluviimine eeldab abinõude kompleksi, kus märksõnadeks on säästev tootmine ja tarbimine, integreeritud tootarendus, tootja vastutus, toote jälgimine kogu olelustersükli vältel, roheline (keskkonnasäästlik) riigihange jne.

Toodete puhul peab lähtuma printsiibist, et keskkonnaküsimustega tuleb hakata tegelema juba toote kavandamise ja projekteerimise etapis, s.t idee, eelprojekti, projekteerimise, arendamise ja kõige lõpuks toote valmistamise etapis. Väga oluline on toote (ka ehitise) lammutamise eelnev läbimõtlemine ja taaskasutus. Seega integreeritud tootepoliitika rakendamine ladestamisele mineva toote jääkide, s.h. ehitus- ja lammutusprahi, mahtude minimeerimiseks.

3. Haaslava valla jäätmekäitluse iseloomustus

3.1. Jäätmete kogumine

Haaslava valla jäätmekava koostamisel on kogutud ja käideldud jäätmeliikide ning koguste hindamise aluseks võetud Keskkonnateabe Keskuse poolt esitatud andmed.

Hindamiseks objektiivselt valla jäätmehoolduse hetkeolukorda, on käsitletud kodumajapidamistest, ettevõtetest ja asutustest jäätmekäitlusettevõtete poolt kogutud jäätmeliike ja koguseid.

Jäätmekäitluse aruandlus põhineb ettevõtete poolt jäätmeseaduse alusel esitatavatel igaaastastel jäätmearuannetel. Jäätmearuandeid on kohustatud esitama jäätmeluba või komplekslube omavad, samuti jäätmekäitlejatena registreeritud isikud. Tõepärase informatsiooni eelduseks on, et kõik tekkivad jäätmevood fikseeritakse kas tekitajate endi või siis aruandekohuslaste jäätmekäitlejate poolt, kellele jäätmeid käitlemiseks üle antakse.

Usaldusväärsete koondandmete saamiseks on esmatähtis korrektse ettevõttesisesse jäätmearestuse pidamine, mis on jäätmearuandluse aluseks.

Haaslava Vallavalitsuse andmetel tegelevad vallas jäätmekäitluse teenustööga AS Ragn-Sells ja AS Veolia Keskkonnateenused.

Haaslava vallas ei toimi veel korraldatud jäätmevedu. Hanke korraldamisel tuleb kaaluda võimalust korraldada ühishange korraldatud jäätmeveo jäätmevedaja leidmiseks koos naabervallaga. Vallas tekkivate jäätmete kogused ei ole suured, mistõttu summeeritud jäätmekoguste veoks tehtavad pakkumised võivad olla soodsamad jäätmevaldajate jaoks kui üksikult hanget kuulutades.

3.2. Jäätmekäitluskohad

Kuni 16. juulini 2009 ladestati Haaslava vallas tekkinud tavajäätmed Aardlapalu prügilas, mis asub Tartu linnast umbes 15 kilomeetrit lõunas, Ülenurme ja Haaslava valla territooriumidel. Prügila ei vastanud kehtivatele keskkonnanõuetele ja seetõttu tuli prügila jäätmete ladestamiseks sulgeda alates 16. juulist 2009. a. Alates Aardlapalu prügila sulgemisest jäätmete ladestamiseks teostatakse prügila territooriumil jäätmete ümberlaadimist, et optimeerida jäätmete veokulusid. Tehnoloogia poolest toimus jäätmete ümberlaadimine esialgu lahtiselt ning alates 2010 teisest poolest suletud meetodil. Jäätmete ümberlaadimisjaama haldab Tartu linnaga sõlmitud lepingu alusel Veolia Keskkonnateenused AS (endine nimetus AS Cleanaway) kuni aastani 2016. Jäätmete ladestamiseks teisi nõuetekohaseid prügilaid Tartus maakonnas või selle vahetus läheduses ei asu ja lähim töötav prügila, kuhu veetakse enamuse Tartumaal tekkivast ladestamisele kuuluvatest jäätmetest, jääb hetkel Jõgevamaa põhjapoolsemasse valda, Torma valda. Torma prügila asub Haaslava vallast ca 70 km kaugusel.

Keskkonnajaamad asuvad aadressil Jalaka 60b (asendab varem Tähe 108 asunud keskkonnajaama) ning Jaama 72c. Haaslava Vallavalitsuse ja Tartu Linnavalitsuse vahel sõlmitud lepingu kohaselt võtavad linna keskkonnajaamad vallaelanikelt tasuta vastu kodumajapidamisest pärinevaid ohtlike jäätmeid, komplektseid elektroonikaromusid, suuremõtmelisi jäätmeid (sh vana mööbel), taaskasutatavaid jäätmeid (vanapaber ja -metall, plast- ja klaastaara, pakendijäätmed). Suuremõtmelisi ehitusjäätmeid (aknaraamid, kraanikausid, WC-potid jms) ning mittekomplektseid elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid võetakse vastu tasu eest. Jaama 72c keskkonnajaamas saab tasuta ära anda ka kasutatud rehve (kuni 8 rehvi korraga ühelt inimeselt). Keskkonnajaamu opereerib AS Veolia Keskkonnateenused. Uut keskkonnajaama kavandatakse aadressile Turu 49. Viimane asendab tulevikus Jalaka 60b keskkonnajaama.

Jäätmekogumiskoht (kokkutoomiskoht) – jäätmekogumiskohti on Haaslava vallas 1, asukohaga Kurepalu külas vallamaja parkimisplatsil. Seal on võimalik konteineritesse koguda purustatud lehtklaasi, paberi, papi ja pakendite jäätmeid. Ölijäätmete ja vanade akude kogumiskonteinerid on viidud Roiu tankla platsile,

Pakendite avalikke kogumispunkte on Haaslava vallas kokku 31. detsembri 2010 seisuga kuus: Roiu alevikus kolm, Kurepalu, Aardla, ja Ignase külades igas ühes üks. Joogitaarat on võimalik vallas tasu eest ära anda Roiu kauplusesse AjaO. Samuti on võimalik tellida

pakendijäätmete üleandmiseks AS Ragn-Sells'ilt või OÜ Tootjavastutusorganisatsioonilt „Rohelise koti“ teenus.

Lisaks saavad elanikud vanapaberit- ja pappi viia keskkonnajaamadesse või makulatuuri kokkuostvatesse ettevõtetesse. Sorditud makulatuuri ostab kokku (sortimata vanapaberit ja pappi võetakse vastu tasuta) aadressil Jalaka 60b asuv OÜ CRONIMET Eesti Metall.

Suuremõõtmelised jäätmeid (mööbel) ja komplektseid elektroonikaromusid (külmikud, telerid jms) saavad elanikud viia tasuta keskkonnajaamadesse aadressil Jalaka 60b ning Jaama 72c, kust saab soovi korral kasutatud mööblit ka kaasa viia. Koduses majapidamises mittevajalikke, kuid kasutuskõlblikke esemeid, nagu mööbel, elektri- ja gaasipliidid, pesu- ja õmblusmasinad, nõud, hobivahendid, raamatud, mänguasjad jne (v.a riided), saab ära anda ka Tartu Taaskasutuskeskusesse (aadress Puiestee 114).

Aia- ja haljastusjäätmeid komposteeritakse vallas tekkekohtades, selleks eraldatud kohas või kasutatakse lohkude täitematerjalina. Aardlapalu prügila territooriumile on rajatud kompostimisväljak, mille pindala on ~0,6 ha ja seal on kavas hakata kompostima Tartu linna rohejäätmeid ja teisi orgaanilisi jäätmeid. Kompostimisväljak on projekteeritud vastu võtma ~3000 t jäätmeid aastas ning kavas on rakendada membraankompostimise tehnoloogiat.

Vanametalli saab tasuta ära anda Tartu linna keskkonnajaamadesse aadressil jalaka 60b ning Jaama 72c. Lähimad vanametalli kokkuostjad asuvad Tartu linnas: Tolmet Eesti OÜ (aadress Ravila 75B ja Turu 39A), AS Kuusakoski (aadress Teguri 53), CRONIMET Eesti Metall OÜ Tartu osakond (aadress Jalaka 60b), Selmet Invest OÜ (aadress Turu 67) ja Vakaru Refonda OÜ (aadress Vitamiini 3).

Kasutamiskõlbmatuid autorehve on võimalik korraga 8 tk tasuta üle anda Jaama 72c jäätmejaamas. Samuti on võimalik jätta rehvid rehvivahetusel rehvikotta, kellel on kohustus rehvid vastu võtta ja suunata need edasisele käitlemisele.

Majapidamises tekkinud ohtlike jäätmeid (akud, patareid, värvi- ja ravimijäätmed, päevavalguslambid jm) saab viia keskkonnajaamadesse aadressil Jalaka 60b ning Jaama 72c. Aegunud ravimeid võtavad tasuta vastu apteegid. Vanaõlisid ja akusid võtab vastu Roiu tankla ning ohtlike jäätmete käitlusfirma AS Epler & Lorenz. Patareisid ja akusid võtavad vastu müügikohad.

Ehitus- ja lammutusjäätmeid võetakse vastu Tartu linna keskkonnajaamades. Ehitusjäätmete hulka kuuluvaid püsijäätmeid ladestatakse Turu tänava ja Ihaste 12a asuvates pinnasetäitekohtades. Mineraalseid ehitusjäätmeid on võimalik vallas tasuta üle anda OÜ A.L.M. Kotton kogumisplatsil Igevere külas. Kuni kohapealse vastuvõtja töölevõtmiseni tuleb aga oma soovist üle anda ehitus- ja lammutusjäätmed eelnevalt kokku leppida aeg, helistades OÜ A.L.M. Kotton telefonile 52 66 838.

Tervishoiuasutuste jäätmete käitluse kogumissüsteem põhineb SA TÜ Kliinikumi meditsiinijäätmete kahjutustamiskeskusel. 2007. a juunis käivitus AS Epler&Lorenz'i ohtlike jäätmete täielikult renoveeritud põletusseade. Alates sellest ei ladestata tervishoiuasutustest pärinevaid patoloogilisi jäätmeid prügilasse ilma eelneva töötlemiseta.

Kogumis- ja settekaevude fekaalsete vedeljäätmete vastuvõtukohaks on AS Tartu Veevärk juures asuv purgimiskoht ja AS Emajõe Veevärk Tartu vallas Erala külas asuva

reoveepuhasti puhastamiskoht. Puhastamisvõimaluse kasutamise üle on aga vajalik eelnevalt kokku leppida eelnimetatud asutustega, kuna suurte koguste lühiajalisel puhastamisel tekib oht puhasti puhastamisvõimsuse ületamiseks ja puhastist väljuva heitvee näitajad ei vasta enam nõuetele ning tekib keskkonnareostus. Üldjuhul puhastamiskohti ei projekteerita alla 1000 ie koormusega puhastite juurde.

3.3. Tekkivad jäätmete kogused ja nende käitlemine

Riigi jäätmekava 2008-2013 kohaselt prognoositakse jäätmevoogude ahelkasvu 3% aastani 2013 ning järgnevatel aastatel 1% aastas. Kuigi Riigi jäätmekava on ennustanud jäätmevoogude kasvu, on käesoleval hetkel majanduslanguse tingimuses jäätmekogused pigem vähenenud, mistõttu tõenäoliselt lähiaastatel jäätmete elaniku kohta ei tõuse ja pigem langeb/jääb samaks.

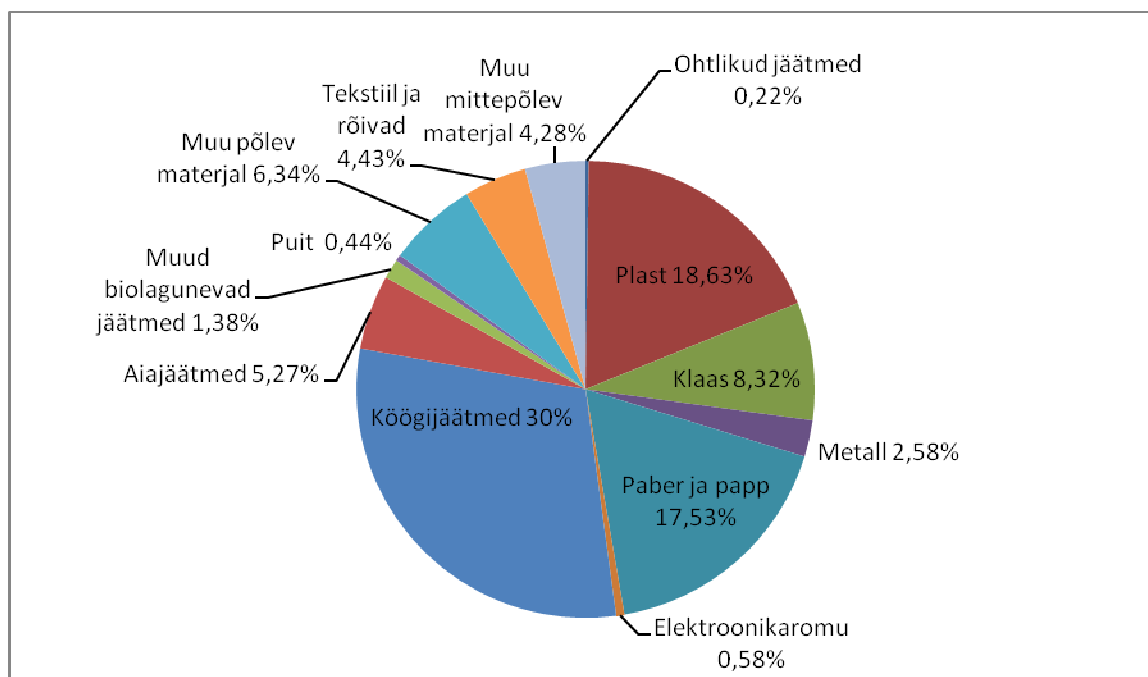
Haaslava valla ettevõtluse struktuuri arvesse võttes saab tekkivaid jäätmeid jagada järgmiselt:

- Kõigis inimtegevuse valdkondades tekkivad jäätmed;
  - Kodumajapidamistes tekkivad olmejäätmed;
  - Ettevõtetes, asutustes jm tekkivad olmejäätmetega sarnased jäätmed;
  - Pakendijäätmed;
  - Ehitus- ja lammutusjäätmed;
- Põllumajandusjäätmed;
- Metsa- ja puidutööstuse jäätmed;
- Muud jäätmed, mis sõltuvad ettevõtte profiilist.

Ohtlike jäätmeid tekib nii tootmises kui kodumajapidamistes. Põhilisteks ohtlike jäätmete liikideks on akud, elavhõbedalambid, kasutatud õlid, värvide-lakkide jäägid, tervishoiuasutuste spetsiifilised jäätmed jmt. Tähelepanu tuleb pöörata ka vanasõidukitele ning elektroonikajäätmetele, mis võivad sisaldada erinevaid ohtlike aineid.

Kuni puudub jäätmete arvestus kohalikul tasandil, on jäätmete tekke ja koguste ja käitlemisalane informatsioon hinnanguline. Hinnangute aluseks on Haaslava valla territooriumil tegutsevate jäätmekäitlusfirmade poolt Keskkonnateabe Keskusele esitatud 2006-2009. a jäätmearuanded ning erinevad SA SEI (Säästva Eesti Instituut) poolt läbiviidud jäätmeuringud. 2010. a andmeid ei olnud jäätmekava koostamise hetkel kättesaadavad (avaldatakse 2011. a III kvartalis).

Pärast sortimisenõude ja sortimata olmejäätmete vastuvõtu ning ladestamise keelu rakendumist 1. jaanuaril 2008. a on ladestatavate olmejäätmete (sh segaolmejäätmete) kogused vähenenud ja koostis mõnevõrra muutunud. 2007-2008. a. erinevates Eesti piirkondades läbiviidud segaolmejäätmete sorteerimisuuringu kohaselt Eesti keskmine segaolmejäätmete liigiline koosseis on toodud joonisel 1.

Joonis 1 Eesti keskmine segaolmejäätmete liigiline koostis (SEI uuring 2008)

Segaolmejäätmete hulgas on vähenenud biojäätmete (43%-lt 36,65%-le) ja elektroonikaromude (2%-lt 0,58%-le) ning ohtlike jäätmete (1%-lt 0,22%-le) osakaal. Tulevikus peaks vähenema ka paberi ja plasti osakaal, sest suurema osa plastist moodustavad erinevad pakendid ning paberit ja pappi on võimalik edukalt liigiti koguda ja taaskasutada. Segaolmejäätmete hulgas peaks suurenema mittepõleva materjali osakaal. Keskkonnateabe Keskuse jäätmearuannete põhjal Haaslava valla jäätmete tekke kogused jäätmekoodide järgi aastatel 2006 - 2009 on toodud tabelis 1.

Tabel 1 Haaslava valla kodumajapidamistes ja ettevõtetes kokku kogutud jäätmekogused aastatel 2006-2009 (Keskkonnateabe Keskus, 2010) (t/a)

Jäätmekood	Jäätmete nimetus	2006	2007	2008	2009
20 01 01	Paber ja kartong	5,114	2,13	1,153	0,933
20 01 19*	Pestitsiidid		0,002		
20 01 21*	Luminestsentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed		0,008	0,021	
20 01 27*	Ohtlike aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	0,004	0,088		
20 01 33*	Koodinumbritega 16 06 01, 16 06 02 ja 16 06 03 nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid, mille hulgas on selliseid patareisid või akusid	0,004	0,006		
20 01 35*	Ohtlike osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonikaseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21 ja 20 01 23		0,567		0,125
20 01 39	Plastid				0,81
20 01 40	Metallid		0,7	15,784	18,255
20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,001	0,007		
20 02 01	Biolagundatavad jäätmed			0,14	0,32
20 02 02	Pinnas ja kivid		3,01		
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	259,63			
20 03 07	Suurjäätmed	7	258,608	210,579	306,022
Kokku vallas		264,8	265,1	227,7	326,8

Tabelist 1 selgub, et Haaslava vallas kokku kogutav jäätmekogus on 2009. aastal kasvanud. Samas on märgata ka jäätmete liigiti kogumise osadel liikidel paranemist, kuid eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete kogused on aga mitmeid kordi vähenenud. Tabelis ei kajastu ka alates 2008. aastast kogutud ohtlike jäätmete kogused, kuna vallas ei korraldata enam eraldi ohtlike jäätmete kogumisringe, sest vallaelanikel on võimalus seda liiki jäätmed tasuta üle anda linna keskkonnajajaamadesse. Linna keskkonnajajaamad ei pea eraldi arvestust linnaga lepingu sõlminud valdadest toodud jäätmete koguste üle. Jäätmete (sh segaolmejäätmete) koguse suurenemine tuleneb eelkõige tarbimise ja pakendatavate kaupade liikide ning mahtude kasvust.

3.4. Segaolmejäätmed ja nende koostis

Segaolmejäätmete koostis on väga muutlik. See sõltub nii jäätmetekitaja harjumustest ja vajadustest kui ka aastaajast. Olulist rolli jäätmete koostisel mängivad tarbimisharjumused ning jäätmete sorteerimine ja käitlemine kohapeal. Isekäitlemise osakaal on oluliselt suurem maapiirkondades, kus orgaanilised toidujäätmed komposteeritakse või osaliselt kasutatakse loomatoiduks ning paberi ja papijäätmed põletatakse. Suvel ja sügisel on jäätmete hulgas rohkem biolagunevat materjali. Haaslava vallas ei ole segaolmejäätmete koostist uuritud. Haaslava vallast on kogutud:

2006. aastal olmejäätmeid 264,8 tonni aastas;

2007. aastal olmejäätmeid 265,1 tonni aastas;

2008. aastal olmejäätmeid 227,7 tonni aastas;

2009. aastal olmejäätmeid 326,8 tonni aastas (Keskkonnateabe Keskuse andmed).

- **Prognoos**

Olmejäätmete tekke vähenemist ei ole ette näha, sest suurenev tarbimine ja elanike prognoositav ostujõu tõus soodustavad tekkivate jäätmekoguste suurenemist.

Lõppladestamisele suunatud jäätmekogused saavad hakata vähenema vaid siis, kui järjest rohkem jäätmeid suunatakse taaskasutusse. Selleks annab võimalusi pakendijäätmete kogumissüsteemi rakendumine ja teiste jäätmeliikide kohtsortimise arendamine.

Ladestatavate olmejäätmete kogust vähendab ka paranev järelevalve jäätmekäitluse üle (Keskkonnaministri 29.04.2004. a määrus nr 38 Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded) kehtestab prügilatele kohustuse rakendada ranget kontrolli ladestatavate jäätmete üle), mille tulemusel peaks paranema jäätmetatistika kvaliteet ning olema välistatud olukord, kus olmejäätmetena ladestatakse muid jäätmeliike. Kirjeldatud olmejäätmete koguse vähenemine on võimalik muude jäätmeliikide koguste suurenemise arvelt.

Riigi jäätmekava 2008-2013 kohaselt prognoositakse jäätmevoogude ahelkasvu 3% aastani 2013 ning järgnevatel aastatel 1% aastas. Kuigi Riigi jäätmekava on ennustanud jäätmevoogude kasvu, on käesoleval hetkel majanduslanguse tingimuses jäätmekogused pigem vähenenud, mistõttu tõenäoliselt lähiaastatel jäätmete teke elaniku kohta ei tõuse ja pigem langeb/jääb samaks.

Käitlemist vajavate olmejäätmete koguse muutused tulenevad eelkõige muutustest tarbimisstruktuuris, vähemal määral ka teistest asjaoludest. Valla jäätmekäitluse arendamise seisukohalt võib lugeda olulisemaks olmejäätmete käitlussüsteemi mittekuluvate kodumajapidamiste liitumist süsteemiga ja sellest tulenevalt käideldatavate jäätmete koguse kasvu.

Kogutavate olmejäätmete hulk sõltub eelkõige piirkonnas valdavast elamutüübist (korrusmajad, individuaalelamud), kütmissviisidest ja küttematerjalist (ahi- või keskküte,

tahke-, vedel- või gaasiküte) ja tarbimisharjumistest ning kaubandus- ja teiste teenindustevõtete lähedusest. Peale selle mõjutab prügilasse ladestatavate jäätmete kogust see, kui hästi on piirkonnas korraldatud jäätmete (paber ja papp, pakendijäätmed ja biojäätmed) liigiti kogumine. Säästva Eesti Instituudi (SEI-Tallinn) poolt 2007-2008. a läbi viidud segaolmejäätmete sortimisuuringu „Eestis tekkinud olmejäätmete (sh eraldi pakendijäätmete ja biolagunevate jäätmete) koostise ja koguste analüüs“ kaudse hinnangu kohaselt tekkis 2007. a Eestis ühe elaniku kohta keskmiselt 285 kg segaolmejäätmeid aastas, mis teeb umbes 0,8 kg segaolmejäätmeid inimese kohta päevas.

Haaslava vallast 2009. aastal kogutud olmejäätmete kogusest 326,8 tonni (Keskkonnateabe Keskus) lähtudes koguti ühe elaniku kohta (Haaslava valla rahvaarv 1854, seisuga 01.11.2009) 176 kg olmejäätmeid. Võttes arvesse, et enamikus valla majapidamistes kasutatakse lokaalseid tahkeküttekatalaid ja/või ahje, kaminaid ning pliite, siis suurem osa paberi- ja papijäätmetest põletatakse küttekolletes ära. Samuti komposteeritakse või kasutatakse loomasöödana ära enamus toidujäätmetest.

Võttes aluseks SA Säästva Eesti Instituudi (SEI) poolt 2007-2008. a läbi viidud segaolmejäätmete sortimisuuringu „Eestis tekkinud olmejäätmete (sh eraldi pakendijäätmete ja biolagunevate jäätmete) koostise ja koguste analüüs“, mille põhjal kaudsel hinnangul tekkis 2007. aastal Eestis ühe elaniku kohta keskmiselt 285 kg segaolmejäätmeid aastas, siis Haaslava vallas külade lõikes tekiks aastas segaolmejäätmeid tonnides järgnevalt:

Tabel 2 Olmejäätmete arvutuslik teke vallas

Omaavalitsus	Asula	Rahvaarv	Tekkiv olmejäätmete kogus (t/a)
Haaslava vald	Roiu alevik*	442	126
	Kurepalu*	149	42
	Koke*	80	23
	Päkste*	60	17
	Kõivuküla*	20	6
	Kitseküla	51	15
	Metsanurga	37	11
	Mõra	56	16
	Haaslava	177	50
	Uniküla	105	30
	Kriimani	91	26
	Aardlapalu	68	19
	Aardla	115	33
	Lange	70	20
	Tõõraste	71	20
	Igevere	67	19
	Aadami	51	15
	Alaküla	6	1
	Paluküla	16	5
	Ignase	125	36
KOV täpsusega	8	2	
Kokku		1865	532

*Roiu aleviku lähiümbrus

Territoriaalselt on Haaslava vallas olmejäätmete tekke jaotumine ebaühtlane. Roiu alevikus ja selle lähiümbruses tekib ca 40 % kogu Haaslava valla olmejäätmetest. Võrreldes jäätmekäitlusettevõtete poolt kogutud jäätmete koguseid vallas arvutuslikult tekkivate kogustega nähtub, et kogutakse ca 61% tekkivast jäätmetest. Üldjuhul ongi jäätmekäitlusettevõtete poolt käideldavate jäätmete kogus väiksem kui piirkonnas vastavaid jäätmeid realselt tekib. See tuleneb asjaolust, et osa jäätmeid taaskasutatakse ja kõrvaldatakse kohapeal, teatav osa käideldakse ka illegaalselt. Olukord on tingitud eelkõige hajaasustusest tulenevast raskusest olmejäätmete kogumises – elanikkonna tihedus on väike, mistõttu oleksid jäätmete veoks tehtavad kulutused liialt suured. Märkimisväärne erinevus tuleneb ka olmejäätmete kohapealsetest taaskasutus- ja kõrvaldamisvõimalustest – võimalusest näiteks osa jäätmeid põletada ja osa komposteerida.

3.5. Pakendijäätmed

Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba mahutamiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks ja esitlemiseks selle kauba olelusringi vältel: toormest kuni valmiskaubani ning tootja käest tarbija kätte jõudmiseni. Pakendiks loetakse ka samal eesmärgil kasutatavad ühekorrapakendeid.

Sõltuvalt pakendi taaskasutuskordadest liigitatakse pakendid järgmiselt:

- 1) *korduskasutuspakend* – mõeldud ja kavandatud läbima oma olelusringi jooksul korduskasutussüsteemis vähemalt mitu käiku või ringi, sõltuvalt pakendi kasutusotstarbest, -võimalusest ja -kõlblikkusest;
- 2) *ühekorrapakend* – mõeldud üksnes ühekordseks kasutamiseks.

Pakendijäätmed on mis tahes pakend või pakendimaterjal, mis muutub pärast pakendi kasutamist jäätmeteks jäätmeseaduse § 2 tähenduses. Pakendijäätmeteks ei loeta pakendi ja pakendimaterjali tootmisel tekkinud jääke.

Pakendid ja nende kasutamisel tekkinud jäätmed on üheks olulisemaks aspektiks, millele on viimasel kümnendil jäätmehoolduse korraldamisel tähelepanu pööratud. Suurem osa pakendijäätmetest on ühekorrapakendid, mille taaskasutamise süsteem ei ole veel lõplikult välja kujunenud.

SEI uuringu kohaselt on olmejäätmete koostises keskmiselt 34,5 % pakendeid, millest poole moodustab plastpakend. Pakendi tekke ja olmejäätmete koostise uuringud on näidanud, et olmejäätmete koostises olevatest paberi- ja papijäätmetest moodustab 1/3 papp- ja paberpakend, klaasijäätmetest ca 97,8% on klaaspakend, metallijäätmetest 88 % ning plastikjäätmetest ligikaudu 80% moodustavad vastavad pakendijäätmed.

Kaudselt võib eelpool toodud andmete põhjal hinnata ka erinevate pakendimaterjalide osa pakendijäätmetes: paber- ja papp 18%, klaas 25%, plast 50%, metall 6% ja muu 1%. Alates 1. maist 2004. a toimib Eestis tootjavastutusel põhinev pakendikogumissüsteem(-id). Tootjavastutuse rakendamiseks on Eestis loodud neli pakendijäätmete kogumisega tegelevat pakendiorganisatsiooni: MTÜ Pakendiringlus, MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon ja OÜ Tootjavastutusorganisatsioon tegelevad pakendijäätmete (metall, plast, klaas, paber-papp jne) ning MTÜ Eesti Pandipakend tegeleb pandiga koormatud joogipakendi kogumise ning

taaskasutamiseks. Süsteemi toimimiseks on pakendid tootvad ettevõtted (toiduainete tööstusettevõtted, hulgilaod) ja pakendeid importivad ettevõtted delegeerinud oma kohustused taaskasutusorganisatsioonidele, kes omakorda ostavad pakendijäätmete kogumisteenust kas kaubandusettevõtelt (kes müüvad pandipakendit) või jäätmekäitlusettevõtelt (kes koguvad ja taaskasutavad segapakendeid).

Seisuga 01. jaanuar 2011 on Haslava valla territooriumil 11 segapakendi avalikku kogumiskonteinerit ja 5 paberipakendi avalikku kogumiskonteinerit:

- MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsiooni (ETO) poolt paigaldatud kogumiskonteinerid asuvad:

- Roiu kaupluse AjaO juures: 2,5 m³ segapakendite konteiner;
- Kurepalus vallamaja juures: 2,5 m³ segapakendite konteiner.

Tühjendab AS Jõgeva Elamu.

- Eesti Pakendiringluse MTÜ poolt paigaldatud kogumiskonteinerid asuvad:

- Kurepalus vallamaja platsil: 1 segapakendi ja 1 paberipakendi konteiner;
- Roiu Männi tn elumajade juures: 2 segapakendi ja 2 paberipakendi konteinerit;
- Aardla küla elumajade juures: 1 segapakendi ja 1 paberipakendi konteiner;
- Ignase küla elumajade juures: 1 segapakendi ja 1 paberipakendi konteiner;
- Päkste külas koolimaja juures: 1 paberipakendi konteiner.

Tühjendab Veolia Keskkonnateenused AS.

- Tootjavastustusorganisatsiooni OÜ poolt paigaldatud kogumiskonteinerid asuvad:

- Roiu alevikus Männi tn elumajade juures 2,5 m³ segapakendite konteiner
- Roiu alevikus Oja tn elumajade juures 2,5 m³ segapakendite konteiner
- Aardla küla elumajade juures 2,5 m³ segapakendite konteiner
- Ignase küla bussipeatuse vastas platsil 2,5 m³ segapakendite konteiner.

Tühjendab Ragn- Sells AS.

Pakendiseaduse kohaselt peab tiheasustusega alal, kui asustustihedus on rohkem kui 500 elanikku ühel ruutkilomeetril, olema vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses. Seega nõue on täidetud. Kuid hajaasustuses, kus asustustihedus on alla 500 elanikku ühel ruutkilomeetril, peab olema kohaliku omavalitsuse territooriumil paiknevates asulates, arvestusega üks kogumiskoht 500 elaniku kohta. See nõue on samuti täidetud. Kuigi mõlemad nõuded on täidetud, ei ole pakendi kogumiskohtade arv siiski piisav ja elanikkonda jäätmeid sorteerimisele stimuleeriv. Kui pakendikogumise konteiner ei asu jäätmetekke koha läheduses, mis on nii hajaasustuspiirkonnas, siis enamasti pakendid kas põletatakse või visatakse teiste olmejäätmete hulka.

Haaslava valla ja pakendi taaskasutusorganisatsioonide vaheline koostöö on mitterahuldav, kinni ei peeta kinni sõlmitud lepingust ning konteinereid ei tühjendata õigeaegselt.

Lepingutes on organisatsioon kohustatud paigaldama konteinereid ja korraldama tühjendamise vastavalt nende täitvusele, tegelikkuses toimub tühjendamine vastavalt ajagraafikule – kord kuus. Vallal puudub ülevaade, millal ja kui tihti neid konteinereid tühjendatakse. Probleemid on seoses ületäitvusega ja tühjendussagedusega, seda kõikide organisatsioonidega.

Tabel 3 Haaslava valla kodumajapidamistes ja ettevõtetes kokku kogutud pakendijäätmed aastatel 2006-2009 (Keskkonnateabe Keskus, 2011) (t/a)

Jäätmekood	Jäätmete nimetus	2006	2007	2008	2009
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid		0,251	0,594	2,26
15 01 02	Plastpakendid	1,2	1,368	1,367	2,073
15 01 04	Metallpakendid	0,116	0,141	3,422	1,472
15 01 06	Segapakendid	0,88		6,358	3,882
15 01 07	Klaaspakendid	1,218	0,913	0,888	0,678
15 01 10*	Ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid	0,032	0,039	0,005	0,08
Haaslava vald kokku		3,446	2,712	12,634	10,445

Ühekordse- ja korduskasutusega klaasist ja plastpudelites ning metallpakendites olevate jookide (õlu, madala alkoholisisaldusega joogid (kuni 6% vol), gaseeritud karastusjoogid, gaseerimata karastusjoogid, gaseeritud ja gaseerimata vesi jms) pakendid on tähistatud vastava tagatisraha embleemiga ja nende pakendite eest on võimalik MTÜ Eesti Pandipakendi süsteemi tagastades saada vastav tagatisraha (poest ostes lisatakse vastav tagatisraha joogi hinnale). Üleriigiline süsteem on loodud selleks, et stimuleerida plastist, metallist ja klaasist joogipakendi taaskasutust – selle asemel, et jätkuvalt uut toorainet kulutada.

Haaslava valla territooriumil saab pandipakendit tagastada Roiu kaupluses AjaO.

- **Prognoos**

Säästva Eesti Instituut viis läbi üleeestilise segaolmejäätmete sortimisuuringu aastatel 2007-2008. Uuringutulemuste põhjal arvatud Eesti keskmine pakendijäätmete sisaldus prügilasse ladestatavates segaolmejäätmetes on 34,5%. Mahuliselt oli pakendijäätmete osa isegi ligi 60%.

Hinnanguliselt arvestatakse Eestis pakendijäätmete koguseks ca 120 kg inimese kohta aastas, seega võiks Haaslava vallas tekkida aastas ca 223,8 tonni pakendijäätmeid. Kogutavate jäätmete tegelik hulk on tunduvalt väiksem, sest suur osa pakendeid ja pakendijäätmeid visatakse ära koos segaolmejäätmetega või põletatakse küttekolletes. Pakendiseaduse nõude täitmine, et hajaasustuses, kus asustustihedus on alla 500 elanikku ühel ruutkilomeetril, peab olema kohaliku omavalitsuse territooriumil paiknevates asulates arvestusega üks pakendijäätmete kogumiskoht 500 elaniku kohta, ei loo veel piisavat stiimulit jäätmete sorteerimiseks jäätmetekke kohas ja selle viimist vastavasse kogumiskonteinerisse. Kogumiskonteinerid jäävad hajaasustuspiirkonnas enamikest majapidamistest ikkagi suhteliselt kaugele, nad ei pruugi jääda ka tavakäimismarsruutide lähedusse. Seepärast tihti mugavusest lähtudes suur osa pakendeid ja pakendijäätmeid visataksegi ära koos segaolmejäätmetega või põletatakse küttekolletes.

Pakendi ja pakendijäätmete kogumismahutite puhul on probleemiks sageli ka see, et neisse pannakse teisi jäätmeid (keskmiselt 20%). Seega tuleb valla jäätmehoolduses rõhku panna pakendijäätmete kogumissüsteemi korraldamisele ja täiustamisele, mis tuleneb pakendiseadusest.

Lisaks joogitaarale kehtestatavale tagatisrahale kohustatakse tootjaid ka muud müügipakendit tagasi koguma, mis peaks samuti suurendama eraldi kogutud pakendijäätmete koguseid.

3.6. Biolagunevad jäätmed

Jäätmeseaduse mõistes on biolagunevad jäätmed anaeroobselt või aeroobselt lagunevad jäätmed nagu toidujäätmed, paber ja papp. Lisaks kuuluvad biolagunevate jäätmete hulka muud kompostitavad jäätmed nagu haljastusjäätmed, aiapäätmed ja kalmistutel tekkivad biolagunevad jäätmed. Samuti võib biolagunevate jäätmete alla liigitada reoveemuda.

SEI (2008) läbiviidud uuringu tulemuste kohaselt moodustavad biolagunevad jäätmed täna keskmiselt 30-40% prügilasse ladestavatest segaolmejäätmetest ja ca 45% olmejäätmetest. Biolagunevate jäätmete osakaal olmejäätmete hulgas sõltub aastaajast (suurim suvel ja sügisel) ja elamu tüübist (suurem korterelamutes ja väiksem ühepereelamutes, sest seal on võimalik neid kohapeal ka kompostida).

Biolagunevate jäätmete koguste vähendamisel on võtmeroll ladestatavate olmejäätmete koguste vähendamisel ning prügilate keskkonnaohu minimeerimisel.

Jäätmeseadus seab biolagunevate jäätmete hulga vähendamiseks prügilasse ladestatavates olmejäätmetes järgmised piirangud:

- mitte üle 45 massiprotsendi alates 2010. aasta 16. juulist;
- mitte üle 30 massiprotsendi alates 2013. aasta 16. juulist;
- mitte üle 20 massiprotsendi alates 2020. aasta 16. juulist.

Biolagunevaid jäätmeid on Haaslava vallast kogutud:

2006. a on kogutud 5,12 tonni;

2007. a on kogutud 2,13 tonni;

2008. a on kogutud 1,29 tonni;

2009. a on kogutud 1,29 tonni (Keskkonnateabe Keskuse andmed).

Reaalselt on Haaslava vallas tekkivate biolagunevate jäätmete kogused kindlasti suuremad, sest ühepereelamutes kompostitakse need jäätmed kohapeal ning suur osa ladestatakse ka koos segaolmejäätmetega prügilasse.

3.6.1 Vanapaber ja papp

Paber, papp ja kartong moodustavad segaolmejäätmetest 17,3% (SEI, 2008). Prügilasse ladestatavate jäätmete hulgas on paberi osa oluliselt väiksem, sest palju paberijäätmeid põletatakse. Suur osa vanapaberist on taaskasutatav uue paberi tootmiseks, kui materjal puhta ja kuivana kokku koguda.

Haaslava valla elanikel on vanapaberit võimalik viia kogumiskonteineritesse või viia lähimatesse (Tartu linnas) kokkuostupunktidesse. Suurem osa tekkivast vanapaberist siiski põletatakse ja osa satub segaolmejäätmete hulka.

Paberi- ja kartongi jäätmeid on Haaslava vallast kogutud:

2006. a. on kogutud 5,11 tonni;

2007. a. on kogutud 2,13 tonni;

2008. a. on kogutud 1,15 tonni;

2009. a. on kogutud 0,93 tonni (Keskkonnaministeriumi Info- ja Tehnokeskuse andmed).

3.6.2 Kompostitavad jäätmed

Käesoleval ajal ei ole eraldi rakendatud olmes tekkivate bioloogiliste jäätmete biokäitlust. Riikliku jäätmekava alusel moodustavad olmejäätmetest kompostitavad orgaanilised jäätmed 60-70%. Individuaalelamu piirkondades kompostivad elanikud jäätmeid kohapeal, mis ei kajastu jäätmearuandluses. Lisaks kompostimisele põletatakse puulehti hunnikutes.

Tiheasustusega piirkondades (korruselamute juures) ei koguta biolagunevaid jäätmeid eraldi ning võib oletada, et enamus orgaanilisi olmejäätmeid ladestatakse prügilas.

Haljastusjäätmed tekivad nii koduaedades kui tänavate ja avalike haljasalade ning surnuaia hooldamisel.

3.6.3 Kalmistujäätmed

Vallas on üks kalmistu – Tuigo kalmistu. Kalmistut valdab ja haldab Tartu Linna asutus Kalmistu. Kalmistutel tekivad kahte liiki jäätmed. Biolagunevad jäätmed (puulehed, oksad) kogutakse komposteerimise jaoks eraldi konteinerisse ning ülejäänud jäätmed (kilekotid, kunstlilled, küünlad, küünlate kestad jms) kogutakse eraldi konteinerisse.

- **Prognoos**

SEI (2008) uuringu kohaselt moodustavad biolagunevad jäätmed 36,65% segaolmejäätmete kogusest. Sellele kogusele lisanduvad veel liigiti kogutud biolagunevad jäätmed ning kodus kompostitud jäätmed. Sellest lähtuvalt võib öelda, et tegelikult tekib biolagunevaid jäätmeid rohkem, kui jäätmearuandes kajastub.

Keskmiselt tekib Eestis 130 kg biolagunevaid jäätmeid inimese kohta aastas, seega võiks biolagunevate jäätmete teke Haaslava vallas olla ca 242,5 t aastas.

Senini on haljasaladelt pärinevate biolagunevate jäätmete komposteerimiseks otsitud võimalusi jäätmete tekkekohtade vahetus läheduses. 2011. aasta alguses valmis Roiu aleviku uus reoveepuhasti koos reoveesette kompostimisväljakuga. Vaagimist vajab võimalus biolagunevate jäätmete (puulehed, aia- ja pargijäätmed) käitlemine koos reoveesette käitlemisega reoveepuhasti kompostimisväljakul. Küll aga esitatakse komposteerimisele toodavale biolagunevatele jäätmetele kõrgendatud nõudeid. Jäätmetes ei tohi olla bioloogiliselt halvasti- ja mittelagunevaid jäätmeid, puuoksad peavad olema eelnevalt purustatud.

3.7. Ohtlikud jäätmed

Jäätmeseadusest tulenevalt on kodumajapidamistes tekkivate jäätmete (v.a probleemtooted) kogumise ja üleandmise süsteemi korraldamine kohaliku omavalitsuse ülesanne. Ohtlike jäätmete viimine prügilasse, põletamine või veekogusse juhtimine on keelatud. Ohtlikud jäätmed vajavad erikäitlemist ja nendega võivad tegeleda vaid vastavat litsentsi omavad ettevõtted.

Ohtlikke jäätmeid tekib nii olmes kui tootmises. Ettevõtluses tekkivad ohtlikud jäätmed sarnanevad majapidamistes tekkivatega: vanaõlid ning muud õlidega seonduvad jäätmed, elavhõbedajäätmed, vanad akud, pestitsiidid, patareid ja elavhõbedalambid, luminesentslambid jms. Lisaks kodumajapidamistes kasutuselt kõrvaldatud ravimite ja kodukeemia jäägid ning värvijäätmed.

Haaslava vallas tekib ohtlikke jäätmeid aktsiaseltsis BaltOil.

Ohtlike jäätmeid saab tasuta üle anda Tartu linna keskkonnajaamadesse Tartu Linnavalitsuse ja Haaslava Vallavalitsuse vahel sõlmitud lepingu alusel. Õliseid jäätmeid ja vanu akusid saab ära anda Roiu tanklas asuvasse kogumiskonteineritesse.

Ettevõtjatel on kohustus koguda ettevõttes tekkinud ohtlikke jäätmeid ja anda need üle jäätmekäitlejale. Ohtlike jäätmete käitlemise teenust Haaslava vallas pakub AS Epler&Lorenz (Ravila 75, Tartu linn).

3.8. Probleemtoodete jäätmed

Probleemtoode on toode, mille jäätmed põhjustavad või võivad põhjustada ohtu tervisele või keskkonnale, keskkonnahäiringuid või keskkonna ülemäära risustamist. Probleemtoodete hulka kuuluvad patareid ja akud; PCB-sid sisaldavad seadmed; mootorsõidukid ja nende osad; elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad.

Vastavalt tootjavastutuspõhimõttele on tootjad kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtoodetest tekkivate jäätmete kokkukogumise ja nende taaskasutamise või nende kõrvaldamise ja omama selle kohustuse täitmiseks piisavalt tagatist. Tootja võib valida, kas ta täidab kohustused individuaalselt, annab need kirjaliku lepinguga üle tootjate ühendusele või ühineb tootjate ühendusega.

3.8.1. Elektri ja elektroonikajäätmed ning kodumasinad

Eestis korraldavad elektri- ja elektroonikaseadmete tootmise ja müügiga tegelevate ettevõtjate poolt neil lasuvate tootjavastutuse kohustuste täitmist MTÜ EES-Ringlus ja MTÜ Eesti Elektroonikaromu. MTÜ EES Ringlus tegeleb lisaks ka patareide ja akude kogumisega. Haaslava vallas on elanikel võimalik elektri- ja elektroonikaromusid, rehve ning patareisid ja akusid üle anda Tartu linna keskkonnajaamadesse.

3.8.2. Patareid

Lisaks p 3.7.1 toodud kasutamiskõlbmatute patareide üleandmiskohtadele linna keskkonnajaamades, saab kasutatud patareisid ära anda enamikus patareid müüvates kauplustes. Haaslava vallas asuvad kasutatud patareide kogumiskastid Roiu kaupluses AjaO, Sillaotsa Koolis, Roiu lasteaias, vallamajas ning Roiu päevakeskuses.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 20. aprilli 2009. a määruse nr 65 „Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtsajad“ §-le 7 peab tootja tagama vähemalt 4 kg kodumajapidamiste elektroonikaromude kogumise iga elaniku kohta aastas.

3.8.3. Vanarehvid

Alates 2006. aasta 16. juulist on EL prügiladirektiivist 1999/31/EÜ ja Eesti jäätmeseadusest (§ 133) lähtudes vanarehvide ladestamine prügilatesse ka eelnevalt purustatuna keelatud. Vanarehvide suuremahuline taaskasutamine olemasolevates ettevõtetes (Kunda Nordic Tsement, Eesti Elektri jaam) ei teostunud, sest puudus vastav purusti. Rehvidele rakendub taaskasutuskohustus ja tootjavastutuse põhimõtte rakendamine – tootja on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtoodetest tekkivate jäätmete kokkukogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise.

2007. aasta alguses võeti vanarehve vastu 40 punktis (jäätmejaamad, prügilad jm). Rehvid purustatakse (tükeldatakse) ja põhiliselt veetakse taaskasutamiseks välja.

Tootjavastutus rakendub ettevõtjatele, nii valmistajatele, importijatele, kui ka hulgi- ja jaemüüjatele, kes peavad vastutama tootes sisalduvate ainete, koostisosade ja toote kui terviku eest alates toote valmistamisest kuni toote muutumiseni jäätmeteks.

Lisaks reaalsele tekkele on vanarehve varasematel aegadel ladustatud ettevõtetes, veetud prügilatesse ja tühermaale. Millistes kogustes on ladustatud varasemal ajal tekkinud vanarehve ei ole teada.

Haaslava valla elanikud saavad oma sõidukite vanarehvid jätta rehvivahetusel rehvitöökodadesse või viia tasuta, kuni 8 tk korraga, Tartu linna keskkonnajaama, Jaama tn 72c.

3.9. Tööstusjäätmed

Suurem osa ettevõtetest Haaslava vallas tegeleb puidutööstuse või põllumajandusega. Lisaks puidu- ja põllumajandusjäätmetele tekib ettevõtetes peamiselt segaolmejäätmeid, metallijäätmeid ja ohtlikke jäätmeid. Viimatinimetatud jäätmeliike on käsitletud vastavate alapeatükkide juures.

Puidujäätmed

Puidujäätmeid tekib Haaslava vallas tööstusjäätmetest kõige rohkem. Puidujäätmed on väärtuslik küttematerjalina ja suurem osa neist taaskasutatakse kohapeal. Kohapealsest soojusenergia tootmisest ja loomadele allapanust ülejäänud kütteks sobivad jäätmed müüakse väljapoole valda.

Põllumajandusjäätmed

Põllumajanduslikule tootmisele iseloomulikud jäätmed on sõnnik (läga), loomasööda jäägid, lõpitud loomad; samuti tekib põllumajanduslikus tootmises olmejäätmeid, vanarehve ning nn tavapäraseid ohtlikke jäätmeid (vanaõlid, pliiakud).

Kõige suuremal hulgal tekib sõnnikut. Jäätmeseaduse reguleerimisalasse ei kuulu mullaviljakuse parandamiseks või mujal taaskasutatud sõnnik. Veeseaduse kohaselt loetakse ka sõnnikut ja silomahla väetiseks, kui selle kasutamise eesmärk on kasvatavate taimede varustamine toitainelega. Seega on raske otsustada, millal pidada sõnnikut jäätmeteks ja millal mitte.

Tekkiva sõnnikukoguse kohta Haaslava vallas andmed puuduvad, kuna jäätmearuandlusest jääb sõnnik välja. Tõenäoliselt taaskasutatakse tekkiv sõnnik mullaviljakuse tõstmiseks. Loomsete jäätmete käitlemist käsitlevad Veterinaarkorralduse seadus ja Loomatauditõrje seadus ning põllumajandusministri 22.04.2004. a. määrus nr 52 „Loomsete kõrvalsaaduste käitlemise ettevõtete tunnustamise kord.“ Loomsete kudede jäätmeid tekib Haaslava valla piirkonnas statistika kohaselt 5-6 tonni aastas. Loomsed jäätmed utiliseeritakse põhiliselt Väike-Maarja loomsete jäätmete käitlemise tehases.

Põllumajanduses tekkivad väetiste, pestitsiidide ja tõrjevahendite jäätmete koguste ja käitlemise kohta andmed puuduvad, aga tõenäoliselt tekib neid vähe. Ära saab neid jäätmeid anda ohtlike jäätmete käitlemise teenuse pakkujale AS Epler&Lorenz (Ravila 75, Tartu linn).

Energeetikajäätmed

Energeetikajäätmete teke on Haaslava vallas koguliselt väike. See tuleneb eelkõige asjaolust, et peamised piirkonda varustavad katlamajad on gaasiküttega. Samas kasutatakse kütusena ka puitu ja puidujäätmeid, mille põletamisel tekib jäätmetena puidutuhk. Samuti on väikesed põlevkivi või kivisöe väikekatlamajades tekkivad tuhakogused.

Metallijäätmed

Haaslava vallas tegutseb mitu metallitöötlemisega seonduvat ettevõtet, kuid antud ettevõtted ei ole jäätmearuandlust esitanud. Tekkivaid metallijäätmeid on võimalik üle anda metalli kokkuostjatele. Nimetatud käitlejate poolt kogutud metallijäätmeid ei saa käsitleda tööstusjäätmetena, kuna jäätmestatistikasse kajastuvad need olmejäätmetena või ehitus- ja lammutusjäätmetena. Tõenäoliselt osa ettevõttest transpordib tekkivad metallijäätmed ka otse edasisele käitlejale. Metallijäätmete käitluse skeem on hästi korraldatud, kuna metall on kallis ning lihtsasti taaskasutusse suunatav materjal.

- **Prognoos**

Haaslava piirkonnas ei ole ette näha puidujäätmete koguse suurenemist. Arvestades puidutöötlemise poolt prognoositava võimaliku tooraine nappusega võib tekkivate puidujäätmete kogus teataval määral isegi väheneda. Puit on biolagunev jääde ning selle

ladestamist prügilatesse tuleb piirata. Peamine osa tekkivatest puidujäätmetest taaskasutatakse kütusena katlamajades, seda praktikat tuleb jätkata. Sealjuures tuleb tagada, et tekkivate puidujäätmete omadused vaheladustamise käigus oluliselt ei halveneks, mis võib osutada takistuseks nende taaskasutamisele (näiteks niiskumine avatud hoidlates). Tööstusettevõtete arenemisega kaasnevat jäätmeteket kompenseerib keskkonnasäästlikumate tehnoloogiate (parima võimaliku tehnoloogia) rakendamine, mille abil vähendatakse ladustamisele suunatavate jäätmete hulka ning suureneb võimalus jäätmeid suunata taaskasutusele. Tootmisettevõtete keskkonnalubade väljaandmisel on oluline võrrelda tekkivate jäätmete hulka toodanguühiku kohta ning võrrelda seda parima võimaliku tehnika käsiraamatutes esitatud juhtarvudega. Omavalitsusüksusel ja Keskkonnainspeksiioonil järelevalveorganina ning omavalitsusüksusel ja Keskkonnaametil vastavate lubade väljaandjatena on oluline roll keskkonda säästvate tehnoloogiate rakendamisel.

3.10. Ehitus- ja lammutusjäätmed

Igasugune ehitus- ja lammutustegevus toob kaasa jäätmete tekke. Tegelikult tekkivate ehitus- ja lammutusjäätmete koguste kohta puudub ülevaade kuna piirkonnas ehitusega tegelevad ettevõtteid ei ole. Statistilistes arvutustes eeldatakse, et iga valla elaniku kohta tekib 100 kg ehitusjäätmeid aastas. Antud suurused on kahtlemata ligikaudsed ja võivad tegelikkusest olulisel määral erineda. Ehitusjäätmed tekivad põhiliselt olemasolevate hoonete rekonstrueerimiste või lammutamiste käigus. Kogu tekkiv ehitus- ja lammutusjäätmete kogus ei suunata kindlasti prügilasse, märkimisväärne osa neist taaskasutatakse või käideldakse muudel viisidel (näiteks kasutatakse kohapeal täitena, puitu kasutatakse kütusena, metall ning ohtlikud jäätmed antakse üle käitlejatele). Ehitustöödel tekkinud pinnast kasutatakse ehituspiirkonna läheduses olevate pinnaebatasasuste täitmiseks. Ehitus- ja lammutusjäätmeid võetakse vastu Tartu linna keskkonnajaaamades. Ehitusjäätmete hulka kuuluvaid püsijäätmeid ladestatakse Turu tänava ja Ihaste 12a asuvates pinnasetäitekohtades. Mineraalseid ehitusjäätmeid on võimalik vallas tasuta üle anda OÜ A.L.M. Kotton kogumisplatsil Igevere külas.

- **Prognoos**

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogus sõltub suuresti investeringutest ja ehitusmahtudest. Lähtudes eeldatavatest ehitusmahtude kasvust ning ehitus- ja lammutusjäätmete enamkorraldatud käitlemisest on oodata tekkivate ning vastavalt käideldud (sh. statistikas kajastuvate) ehitus- ja lammutusjäätmete koguse mõningast suurenemist. Teisalt ehitus- ja lammutusjäätmete korrektse käitlemise tulemusena ladestavate jäätmete kogus võib väheneda.

Ehitusjäätmete tekke vähendamise ja taaskasutusse suunamise edukus sõltub suuresti tööde organiseerimisest – ehitusprahi ja purunenud materjalide koguse vähendamine, materjalide ladustamise tingimused, jäätmete kohtsorteerimine, ohtlike jäätmete eraldamine jne. Lammutusjäätmete taaskasutuse eelduseks on samuti tööde hea organiseerimine, pidades silmas saadud materjalide taaskasutamise võimalusi. Ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise suunamisel on oluline roll ka kohalikul omavalitsusel. Kohalik omavalitsus saab antud jäätmete käitlust suunata näiteks ehitus-lammutustööde projekteerimistingimustes vastavate nõuete esitamisega ning suuremates projektides ehitus- ja lammutusjäätmete käitluse kajastamise nõudmisega.

3.11. Reovee setted ja fekaalid

Haaslava valla ühiskanalisatsioonist tulevat reovett puhastatakse neljas puhastis, mis asuvad Roiu alevikus, Ignase, Aardla ja Päkste külades. Roiu aleviku uus reoveepuhasti rakendus tööle 2011. aasta algul, Ignase reoveepuhasti rekonstrueeriti 2009. aastal, Päkstesse ehitati uus reoveepuhasti 2006. aastal. Rekonstrueerimist vajab Aardla küla reoveepuhasti Keskkonnaministri määruse Reoveesette põllumajanduses, haljastuses ja rekultiveerimisel kasutamise nõuded kohaselt on nõuetele vastava töötlemata reoveesette kasutamine lubatud haljastuses ja rekultiveerimisel, aga põllumajanduses seda kasutada ei tohi. Põldudel, kus kasvatatakse köögivilja- või marjakultuure ning ravim- või maitsetaimi, on sette kasutamine täiesti keelatud. Alates 2011. aastast on võimalik reoveepuhastite jääkmuda komposteerida Roiu puhasti juurde rajatud väljakul.

Fekaalsete vedeljäätmete vastuvõtukohaks on AS Tartu Veevärk juures asuv puhastiskoht ja AS Emajõe Veevärk Tartu vallas Erala külas asuva reoveepuhasti puhastiskoht.

3.12. Tervishoiuasutuste jäätmed

Tervishoiuasutuste jäätmed võib jagada nelja põhilisse rühma – riskijäätmed (risk nakkusohu tõttu), bioloogilised jäätmed inimestelt ja loomadelt, ravimijäätmed ja muud ohtlikud jäätmed ning tavalised olmejäätmed ja muud jäätmed. Tervishoiul tekkivaid riskijäätmeid võib defineerida kui jäätmeid, mille vahetu kontakti puhul on käitlemisel teatud risk – teravad-torkivad jäätmed, nakkusohutlikud jäätmed ning üldjuhul ka bioloogilised jäätmed (Riiklik juhendmaterjal. Tervishoiul tekkivate jäätmete käitlus. DANCEE, 2001).

Tervishoiuasutustes tekkivad ohtlikud jäätmed jagunevad – ravimijäätmed ja muud ohtlikud jäätmed (viimaste hulka kuuluvad näiteks mitmesuguste kemikaalide jäägid, kasutatud ilmutid, kinnitid, filmid, elavhõbedalambid, patareid jne). Peamise osa tervishoiuasutustes tekkivatest jäätmetest moodustavad olmejäätmed.

Tervishoiuga tegelevateks asutusteks Haaslava vallas on Roiul, Kesk tn 9 ruumides asuvad perearsti ja hambaravi kabinetid ning apteek. Tervishoiuasutuste jäätmete käitluse kogumissüsteem põhineb SA TÜ Kliinikumi meditsiinijäätmete kahjutustamiskeskusel. 2007. a juunis käivitus AS Epler&Lorenz'i ohtlike jäätmete täielikult renoveeritud põletusseade. Alates sellest ei ladestata tervishoiuasutustest pärinevaid patoloogilisi jäätmeid prügilasse ilma eelneva töötlemiseta.

Tarbijatelt kõlbmatuid ravimeid, mis ei vasta kvaliteedinõuetele, mille kõlblikkuse aeg on lõppenud, mille kasutamine on Eestis keelustatud või mis mõnel muul põhjusel ei leia sihipärast kasutamist, võtavad vastu üldapteegid ja veterinaarapteegid. Kõlbmatute ravimite vastuvõtmist ja hävitamisele suunamist reguleerib sotsiaalministri 17.02.2005. a määrus nr 25 „Tarbijatelt kõlbmatute ravimite üldapteegis ja veterinaarapteegis vastuvõtmise ja hävitamisele suunamise kord.“

3.13. Transpordiga seotud jäätmed

Transpordiga seotud jäätmete all käsitletakse antud töös mootorsõidukite kasutamise ja hooldusega seonduvaid jäätmeid. Antud jäätmete puhul on valdavalt tegemist probleemsete jäätmetega, sh. ohtlike jäätmetega. Peamisteks antud valdkonnas tekkivateks jäätmeteks on vanaõlid ning muud õlidega seotud jäätmed, kasutatud akud, muud ohtlikud jäätmed, vanarehvid, romusõidukid ning neist eemaldatud metallid, plastid jmt.

Peamised transpordijäätmete tekkekohad on autolammutused, autohooldus töökojad ning transpordiettevõtted. Hoolimata asjaolust, et toimub teiste isikute poolt tekitatud ohtlike jäätmete käitlemine, on üldjuhul kahe esimesena nimetatud ettevõtete grupi jäätmekäitlus halvasti kontrollitud, mistõttu ülevaade neis toimuvast jäätmekäitlusest valdavalt puudub.

- **Vanasõidukid**

Vanasõidukid on praegu ja ka pikemas perspektiivis probleeme tekitavateks kompleksjäätmeteks. Jäätmeseaduse kohaselt kuuluvad mootorsõidukid probleemtoodete hulka, millest tekkinud jäätmete kogumise ja taaskasutamise või kõrvaldamise kohustus pannakse selle tootjale. Hoolimata kasutatavate sõidukite arvu pidevast suurenemisest ja mudelite uuenedisest on enamasti kasutusel olevatest sõidukitest vanemad kui 10 aastat. Seega on prognoositav kasutuselt kõrvaldatavate vanasõidukite arvu oluline suurenemine. Kasutuselt kõrvaldatud sõidukid loetakse ohtlikeks jäätmeteks, kui neist ei ole kõrvaldatud keskkonnoohtlike osi – õlid, akud jmt. Seega muutuvad ka lammutuskojad ohtlike jäätmete käitluslitsentsi kohuslasteks. Eelnimetatud kasutuselt kõrvaldatud sõidukite direktiiviga seatakse autolammutuskodadele üsnagi karmid keskkonnanõuded (näiteks peab olema lahendatud potentsiaalset reostust kandvate vete kogumine ning puhastamine, erinevate sõidukitelt eraldatud vedelike ja teiste ohtlike osade kogumismahutid). Sõltuvalt vanasõidukite kokkuostuhindadest vanametalli kokkuostupunktides, mis periooditi tõuseb vanasõiduki omanikele huvi pakkuvale tasemele, viiakse juba suur osa tarbimisväärtuse kaotanud vanasõidukitest vanametalli kokkuostupunktidesse.

3.14. Jäätmekäitluse finantseerimine

Jäätmekäitluse finantseerimine toimub järgmiselt:

1. Ettevõtted maksavad ise kõikide ettevõttes tekkinud jäätmete käitlemise eest, kaasa arvatud ohtlikud jäätmed.
2. Elanikud maksavad olmejäätmete käitlemise eest jäätmeveo teenustasu otse jäätmekäitlusettevõttele.
3. Valla eelarvest finantseeritakse:
  - kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmete, komplektsete elektroonikaromude, suuremõõtmeliste jäätmete (sh vana mööbel), taaskasutatavate jäätmete (vanapaber ja -metall, plast- ja klaastaara, pakendijäätmed) käitlemist Tartu linna keskkonnajäätmesaaduses ;
  - avalikesse kohtadesse ja tänavatele paigutatud prügikastide hooldamist;
  - teisi jäätmehoolduse arendamisega seotud tegevusi.

Korraldatud olmejäätmeveo rakendumisel määratakse kindlaks jäätmeveo teenustasu piirmäär, mis peab olema piisav, et katta kõik jäätmete käitlemisega seotud kulud (peab katma jäätmekäitluskoha rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veokulud).

Pakendijäätmete ning probleemtoodete kogumist korraldavad jäätmesaaduse kohaselt tootjad ning see toimub tootja finantseerimisel. Tarbijale peab pakendijäätmete ja probleemtoodete üleandmine olema tasuta.

Jäätmesaaduse § 72 alusel toetatakse jäätmehoolduse arendamist jäätmete keskkonda viimise eest makstavast saastetasust, võimaluse korral ka muudest investeeringutest ja fondidest.

4. JÄÄTMEHOOLDUSE ARENGUSUUNAD AASTATEL 2011-2015

4.1 Jäätmekäitluse kavandamise lähtekohad

Jäätmekäitluse arendamisel tuleb lähtuda olemasolevast jäätmehoolduse tasemest, olemasolevatest võimalustest jäätmete käitlemisel, jäätmehooldusega seotud probleemidest ja seatud eesmärkidest. Jäätmekäitluse peamine eesmärk vastavalt Riigi jäätmekavale 2008-2013 on:

- jäätmete vältimine ja vähendamine ning taaskasutamisse suunamise suurendamine
- tekkivate jäätmete ohtlikkuse vähendamine.

Seda soovitakse saavutada rakendades järgnevaid meetmeid:

- Meede 1: Jäätmehoolduse korraldamise pikaajaline planeerimine.
- Meede 2: Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamine.
- Meede 3: Vanade reostuskollete likvideerimine.
- Meede 4: Soodustuste, teostuste ja regulatsioonide süsteemi arendamine ja rakendamine jäätmetekke vähendamiseks ning jäätmete käitlemise arendamiseks (sh ladestusest tulenevate keskkonnamõjude vähendamiseks ja riskide vältimiseks).
- Meede 5: Seire- ja järelvalvesüsteemi tõhustamine ning vajalike meetodikate väljatöötamine.

Meede 4 sisaldab peamiselt riigi poolt ellu viidavaid tegevusi soodustuste, toetuste ja regulatsioonide arendamiseks ja rakendamiseks ning jäätmekavas neid ei käsitleta.

Lähtudes Haaslava valla jäätmemajanduse olukorrast ja probleemidest, on jäätmekavas püstitatud jäätmekäitlusala suunad aastateks 2011–2015. Töösuundade püstitamisel on arvestatud Eesti jäätmemajanduses kavandatavaid muudatusi ning Euroopa Liidu direktiividest tulenevaid kohustusi ning eesmärke.

Jäätmete taaskasutamine on jäätmekäitlustoiming, millega jäätmed või neis sisalduv aine või materjal võetakse kasutusele toodete valmistamisel, töö tegemisel või energia tootmisel, või seda ettevalmistav tegevus. Jäätmete taaskasutamistoimingud vastavalt jäätmeseadusele on järgmised (järjekord vastavalt jäätmehierarhiale):

- jäätmete **korduskasutus** on jäätmete taaskasutamismoodus, kus jäätmeid kasutatakse nende esialgsel otstarbel, see tähendab samal otstarbel kui tooteid, millest nad on tekkinud;
- jäätmete **ringlussevõtt** on jäätmete taaskasutamismoodus, kus jäätmetes sisalduvat ainet kasutatakse tootmisprotsessis esialgsel või muul otstarbel, kaasa arvatud bioloogiline ringlussevõtt, kuid välja arvatud jäätmete energiakasutus:

o

Bioloogiline ringlussevõtt on jäätmete biolagunevate osade lagundamine kontrollitavates tingimustes ning mikroorganismide abil, mille tulemusena saadakse stabiliseeritud orgaanilised jääkmaterjalid või metaan. Prügilasse ladestamist ei loeta bioloogilise ringlussevõtu vormiks.

- jäätmete **energiakasutus** on jäätmete taaskasutamismoodus, kus põletuskõlblikke jäätmeid kasutatakse energia tootmiseks nende põletamisel eraldi või koos muude jäätmete või kütusega, kasutades ära tekkinud soojuse. Üheks võimaluseks on siin ka jäätmete gaasistamine, saadud gaasist toodetakse energiat.

Jäätmeseaduses ja pakendiseaduses toodud sihtarvude kohaselt peab pakendimaterjali taaskasutusmäär 2010. aastaks kasvama 40%-ni ning 2013. aastaks 60%-ni. Jäätmete ringlussevõtt on eelistatud jäätmete energiakasutuse ees. Pakendiseaduse kohaselt tuleb oluline osa pakendijäätmetest taaskasutada ringlusse võetuna. Olmejäätmete hulgest on juba

praegu laialdaselt kasutusel paberijäätmete eraldikogumine, mis aitab vähendada segaolmejäätmete hulgas prügilasse ladestatava biolaguneva materjali hulka.

Materjalina taaskasutamiseks on sobivaim koha peal liigiti kogutud materjal, seega on vajalik Haaslava vallas jätkata paberi- ja pakendijäätmete liigiti kogumist jäätmete ringlussevõtu edendamiseks kõigi jäätmekäitluslahenduste puhul.

Töötlemata jäätmete prügilasse ladestamine ei ole vastavalt jäätmeseadusele lubatud, et soodustada taaskasutatava materjali eraldamist jäätmemassist. Haaslava valla lähiümbruses ei ole ühtegi töötavat prügilat ja seetõttu kaasneb jäätmete ladestamisega oluline transpordikulu.

Otstarbekas on vähendada prügilasse ladestatavaid jäätmekoguseid ja kasutada jäätmete ümberlaadimist prügiautodest suurematesse veokitesse, mis võimaldavad teha vähem sõite. 2009. a augustist laaditakse osa prügi ümber Tartu vallas Maramaa külas asuval OÜ Fasetra jäätmekäitluskohas ja Aardlapalu prügila territooriumil. Aardlapalu prügila territooriumile on rajatud ka kompostimisplats, kus on kavas membraankompostimise tehnoloogial biolagunevate jäätmete kompostimine.

Jäätmeseaduse kohaselt tuleb biolagunevate jäätmete sisaldust ladestatavate jäätmete hulgas vähendada 2013. aastaks 30 massiprotsendini ja 2020. aastaks 20 massiprotsendini. Seega tuleb rakendada tõhusaid meetmeid biolagunevate jäätmete eraldamiseks ladestatavate jäätmete massist.

Tulevikus peab Haaslava vallast jäätmete kogumine ja käitlemine jätkuma järgnevalt:

- esimesel tasandil toimub kohtsortimine jäätmete tekkekohas ja kohtsorditud jäätmete kogumine kodumajapidamistest, ettevõtetelt, asutustelt ja ühiskondlike hoonete juurest;
- teisel tasandil toimub liigitikogutud jäätmete järelsortimine ja edasisse käitlusesse suunamine. Teisel tasandil toimub samuti segaolmejäätmete massi edasine käitlus (sortimine, töötlemine, ümberlaadimine);
- kolmandal tasandil toimub jäätmete ringlussevõtt (materjalina ringlussevõtt, bioloogiline ringlussevõtt või energiakasutus) ning ringlussevõtuks sobimatute jäätmete kõrvaldamine.

Teise ja kolmanda tasandi tegevused saavad toimuda omavalitsuste koostöös valminud või lepingute alusel jäätmeid vastu võtvates ning sorteerivates ümberlaadimisjaamades.

4.2 Haaslava valla jäätmekäitluse probleemid

Kaugus prügilatest ja jäätmekäitluskohtade puudus

Lähtuvalt Aardlapalu prügila sulgemisest 2009. aasta juulis on oluline välja töötada uus jäätmekäitluse lahendus. Selle probleemi lahendamine ei ole jõukohane ühele omavalitsusele vaid lahendused tuleb leida piirkonna omavalitsuste koostöona. Esialgne lahendus näeb ette Tartu piirkonnas tekkivate tavajäätmete ladestamise Torma vallas asuvasse Torma prügilasse. Sellegipoolest ilmneb jäätmeseadusest ning riigi jäätmekavast, et praegune ladestamiskeskne jäätmekäitlus ei rahulda tuleviku nõudmisi ning ladestamise osatähtsust peab vähendama. Seega juba paari aasta pärast ei pruugi prügilapõhine jäätmekäitlus enam jätkusuutlik olla.

Probleemiks on ka jäätmekäitluskohtade vähesus, on olemas vaid ümberlaadimisjaam Aardlapalu prügila territooriumil (nt ka pakendeid veetakse käitlemiseks hetkel Paikresse ja tulevikus tõenäoliselt Viljandisse). Osade jäätmeliikide puhul (nt rasvapüüniste setted) puuduvad üldse sobivad jäätmekäitlusvõimalused.

Eesmärk: koostöös teiste omavalitsustega kompleksse jäätmekäitlussüsteemi ülesehitamine koos vajaliku infrastruktuuri rajamisega.

Pakendijäätmete kogumissüsteem

Pakendikonteinereid tühendatakse kord kuus, mis aga mõnede väiksemamahuliste konteinerite puhul jääb ajaliselt pikaks. Arusaamatusi on tekitanud ka asjaolu, et erinevates kogumiskohtades kasutatakse erinevaid süsteeme (nt klaas + pakend; klaas + segapakend; ainult pakend) ja raske on aru saada, milliseid pankendeid kuhu võib panna.

Eesmärk: Pakendijäätmete kogumassist kogutakse liigiti 60% pakendijäätmete kogumassist aastaks 2010.

Korraldatud jäätmeveo mitterakendamine

Haaslava vallas ei ole veel rakendunud korraldatud jäätmevedu. Sellega seoses on vallas palju majapidamisi, millel puuduvad oma jäätmete käitlemiseks lepingud jäätmeluba omavate jäätmekäitlejatega.

Eesmärk: läbi hanke leida jäätmekäitleja korraldatud jäätmeveoks. Korraldatud jäätmeveoga kaasatakse kõik jäätmevaldajad

Biolagunevate jäätmete käitlemine

Haaslava vallas ei ole jäätmekäitlusega hõlmatud biolagunevate jäätmete kogumine.

Biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete komposteerimine toimub jäätmete tekkekoha läheduses. Samas moodustavad SEI (2008) läbiviidud uuringu tulemuste kohaselt aiajäätmed olmejäätmetes sisalduvatest biojäätmetest vaid 5,1% (kokku 36,65%) ja vaid aiajäätmete eraldamisega ei ole võimalik täita seadusega pandud eesmärke biolagunevate jäätmete osakaalu vähendamiseks segaolmejäätmete hulgas. Vastavalt kehtivale seadusandlusele peab biolagunevate jäätmete sisaldus langema aastaks 2013 30%-ni.

Eesmärk: biolagunevaid jäätmeid on segaolmejäätmete seas 2013. aastaks mitte üle 30 massiprotsendi.

Tanklas asuvad ohtlike jäätmete kogumiskonteinerid on pideva järelevalveta

Haaslava valla elanikud saavad viia ohtlikke jäätmeid Tartu linna keskkonnajajaamadesse ning ohtlike jäätmete käitlusfirmasse AS Epler ja Lorenz. Patareide kogumiseks on vallas paigaldatud 5 kogumiskasti.

Jätkub õlijäätmete ja vanade akude vastuvõtt Roiu tanklas. Probleeme tekitab asjaolu, et tanklate kogumiskastid on järelevalveta ning lukustamata, mistõttu saavad neisse oma ohtlikke jäätmeid (eelkõige vanaõlid) ära tuua ka ettevõtted. Samuti on võimalus, et sinna pannakse selleks mitteettenähtud jäätmeid.

Prügistamine ja illegaalne jäätmekäitus

Prügi ladestamine selleks mitte ettenähtud kohtadesse. Probleemiks on majapidamises tekkivate olmejäätmete ladestamine avalikesse pakendikonteineritesse või nende kõrvale, samuti võõrastesse konteineritesse ning selleks mitte ettenähtud kohtadesse (nt võõrale krundile, oma krundile jms). Paljudel jäätmevaldajatel puudub jäätmeveoleping. Esineb ka tavatingimustes põletamiseks sobimatu prügi põletamist, mille tulemusena lendub keskkonda ohtlike põlemisjääke.

Eesmärgid:

- edendatakse elanike keskkonnateadlikust ja tagatakse asjakohase jäätmekäitlusala info kättesaadavus kõigile elanikkonnagruppidele;
- kõik jäätmevaldajad on haaratud jäätmete kogumisvõrgustikku.

Järelevalve

Otseselt keskkonna järelevalve teostamisega seotud töökoha loomiseks puuduvad vallal ressursid. Keskkonnaalaste probleemide lahendamise tegeleb majandus- ja keskkonnanõunik, kellel erinevate tökohustuste täitmise tõttu puudub suutlikkus pideva kontrolli teostamiseks jäätmeäitluse üle. Jäätmeäitluse nõuete karmistamisega, mida tuleb teha lähtuvalt kehtivatest õigusaktidest, muutub järelevalve puudulikkus üha suuremaks probleemiks. Rikkujatel võib tekkida karistamatuse tunne ning lähtuvalt raskest majanduslikust olukorrast võib suurendada ka tegelike rikkumiste arv. Seepärast on oluline, et iga valla elanik, märgates keskkonnanõuete rikkumist, teataks sellest koheselt vallavalitsusele või keskkonnainspeksioonile

Eesmärk: vald suudab teostada piisavalt järelevalvet jäätmeäitluse üle ning menetleda rikkumisi.

4.3 Haaslava valla jäätmeäitluse korraldamise alternatiivsed võimalused

Jäätmeäitluse edasiste arengute jaoks on mitu erinevat reaalset võimalust. Lahenduste realiseerumine sõltub palju lähitulevikus tehtavatest suuremahulistest investeringutest jäätmeäitlusrajatistesse ning missugused suunad valitakse piirkonna omavalitsuste poolt ühiselt jäätmeäitluseks. Piirkonna suurim jäätmevaldaja on Tartu linn, kelle poolt vastuvõetavad otsused domineerivad piirkonna omavalitsuste jäätmeäitluse korraldamist. Seetõttu tuuakse alljärgnevalt ära võimalikud lahendused jäätmeäitluse korraldamiseks Tartu linna jäätmekavas kirjeldatud variantidena:

I Sortimine ja jäätmete maksimaalne ringlussevõtt

- Segaalmejäätmete kogumine tekkekohas.
- Pakendimaterjali liigiti kogumine tekkekohas vähemalt seadusega ettenähtud mahus – järelsortimine ja taaskasutamine.
- Paberi liigiti kogumine tekkekohas – järelsortimine ja taaskasutamine.
- Biolagunevate jäätmete (sh köögi- ja sööklajajäätmed) liigiti kogumine tekkekohas (elamute ja ettevõtete juures) ning kompostimine Aardlapalus või mõnes teises vastavat jäätmeluba omavas jäätmeäitluskohas ja/või kasutamine reoveemuda lisandina biogaasi tootmisel (kui biogaasi tootmine käivitub).
- Aia- ja pargijäätmete eraldikogumine ja kompostimine Aardlapalus või mõnes teises vastavat jäätmeluba omavas jäätmeäitluskohas.
- Segaalmejäätmete sortimine Aardlapalu ümberlaadimisjaamas, materjalina taaskasutamisse suunamine ja/või energiakasutuse eesmärgil jäätmeäitluse tootmine (või jäätmeäitluse tootmisele suunamine).
- Segaalmejäätmete sortimisjäägi ladestamine jäätmehoolduseeskirjaga määratud prügilasse.

+ biolagunevate jäätmete kompostimisel saadav materjal on suhteliselt kvaliteetne ja sobib kasutamiseks nt haljastuses

- biolagunevate jäätmete eraldi kogumine ja käitlemine on kulukas

- prügilasse ladestatav jäätmete hulk on suurem, kui teiste alternatiivide puhul.

II MBT (biomehhaaniline töötlemine)

- Segaalmejäätmete kogumine tekkekohas.
- Pakendimaterjali liigiti kogumine tekkekohas vähemalt seadusega ettenähtud mahus – järelsortimine ja taaskasutamine.
- Paberi liigiti kogumine tekkekohas – järelsortimine ja taaskasutamine.

- Toidujäätmete eraldi kogumine ettevõtete juures ja kasutamine reoveemuda lisandina biogaasi tootmisel (kui biogaasi tootmine käivitub, vastasel juhul toidujäätmeid eraldi ei koguta). Vajadusel võib liigitikogumist laiendada suurematele korterelamutele.
  - Aia- ja pargijäätmete eraldikogumine ja kompostimine Aardlapalus või mõnes teises vastavat jäätmeluba omavas jäätmekäitluskohas.
  - Segaolmejäätmete stabiliseerimine MBT tehnoloogial, jäätmekütuse eraldamine enne ja/või pärast kompostimist.
  - MBT komposti kasutamine prügila katmiseks või mujal, kus see on vastavalt komposti omadustele võimalik, ülejäänud jäätmete ladestamine jäätmehoolduseeskirjaga määratud prügilasse.
- + kui kompostmaterjal õnnestub suunata taaskasutusse, ei ole biolagunevate jäätmete eraldi kogumise süsteemi vaja, seega väiksemad kulud.
- + sõelutud MBT komposti saab kasutada rekultivatsioonimaterjalina (nt prügila katmisel, pinnasetäiteks jmt)
- + prügilasse ladestatav materjal on stabiliseeritud ja seega väiksema keskkonnaohuga (prügilagaasi ja nõrgvee teke minimaalne), kui kompostmaterjal õnnestub suunata taaskasutusse on ladestatava materjali hulk väike.
- väga hea kvaliteediga komposti saadakse vaid haljastusjäätmete kompostimisel

III Jäätmete energiakasutus

Kui jäätmepõletus baseerub jäätmekütuse energiakasutusel, siis käivitub I või II stsenaarium, mille puhul toodetakse jäätmetest jäätmekütust. Antud stsenaarium käivitub, kui rajatakse jäätmete masspõletustehas (eeldatavalt Iru elektrijaama juures), kuhu suunatakse ka Tartu piirkonna jäätmed. Teiseks võimaluseks on toota energiat jäätmeid gaasistades ning seejärel gaasi põletades.

- Segaolmejäätmete kogumine tekkekohas.
  - Pakendimaterjali liigiti kogumine vähemalt seadusega ettenähtud mahus tekkekohas – järelsortimine ja taaskasutamine eelistatavalt materjalina
  - Paberi liigiti kogumine tekkekohas – järelsortimine ja taaskasutamine.
  - Toidujäätmete eraldi kogumine ettevõtete juures ja kasutamine reoveemuda lisandina biogaasi tootmisel (kui biogaasi tootmine käivitub).
  - Toidujäätmete eraldi kogumine korraldatud jäätmeveo raames korrus- ja ridaelamupiirkondades ja kompostimine Aardlapalus või mõnes teises vastavat jäätmeluba omavas jäätmekäitluskohas.
  - Aia- ja pargijäätmete ning toidujäätmete kompostimine Aardlapalus või mõnes teises vastavat jäätmeluba omavas jäätmekäitluskohas.
  - Segaolmejäätmete masspõletus (tõenäoliselt Tallinnas – vajadusel transport rongiga või suurte veokitega).
  - Põletusjäägi (tuha) ladestamine prügilasse (vastavalt põletustehase asukohale).
- + prügilasse ladestatavad jäätmekogused on väikesed
- + materjalina taaskasutuseks mittesobivad jäätmed taaskasutatakse energeetiliselt
- masspõletamine on suurema keskkonnariskiga kui jäätmekütuse põletamine
- masspõletustehase rajamine on Tartu piirkonnas käesoleval hetkel majanduslikult ebaotstarbekaks (ÅF-ESTIVO AS, 2008) ning jäätmed tuleb tõenäoliselt transportida Tallinna, mis tekitab täiendavat kekskonnakoormust.

4.3.1 Jäätmekäitluse korraldamise alternatiivi valik

Käesoleval hetkel ei ole piisavalt andmeid lõplikuks jäätmekäitluse korralduse alternatiivi valikuks, seepärast annab jäätmekava vaid ülevaate võimalikest lahendustest ning nendega kaasnevatest keskkonnanäaspektidest hetkeolukorrast ja võimalustest lähtuvalt. Lõpliku lahenduse valikul kaasatakse protsessi erinevaid asjast huvitatud osapooli, sest lahendused leitakse suurema piirkonna jäätmevaldajatele soodsamate lahenduste leidmisega. Selleks on vajalik korraldada uuringuid, analüüsida võimalusi ning erinevaid variante jne. Jäätmekäitluse lõplik korraldus ja alternatiivi valik peaks selguma avaliku konkursi käigus, kus kriteeriumitena arvestatakse nii keskkonnakaitselisi, majanduslikke kui tehnoloogilisi aspekte.

4.4 Jäätmekäitluse eesmärgid, meetmed ja tegevused

Haaslava valla jäätmekäitluse eesmärkide seadmisel on lähtutud Riigi jäätmekavast 2008-2013. Riigi jäätmekava strateegiline eesmärk on jäätmete ladestamise vähendamine, jäätmete taaskasutamise suurendamine ning tekkivate jäätmete ohtlikkuse vähendamine.

Meede 1: JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDAMISE PIKAAJALINE PLANEERIMINE

Eesmärgid Haaslava valla jäätmekäitluse korraldamisel:

- valla jäätmekäitluse korraldus on ajakohane ja optimaalne;
- edendatakse elanike keskkonnateadlikkust ja tagatakse asjakohase jäätmekäitlusalase info kättesaadavus kõigile elanikkonnagruppidele;
- kõik jäätmevaldajad on haaratud jäätmete kogumisvõrgustikku;
- vallas toimib katkematult korraldatud olmejäätmete vedu;
- jätkatakse ja tugevdatakse naaberomavalitsustega koostööd jäätmemajanduse korraldamisel.

Tegevus: Haaslava valla elanike jäätmehooldusalase teadlikkuse tõstmine

Jäätmehooldusalase teadlikkuse tõstmiseks tuleb valla infolehes ja kodulehel avaldada vastavasisuliselt artikleid. Pikaajalises perspektiivis on oluline üldsuse harimine eelkõige suunates keskkonnateadlikkust edendavaid projekte lastele ja noortele, kes on üldjuhul vastuvõtlikud uutele harjumustele. Keskkonnaküsimused on osa kooliprogrammist ja mängulise lähenemise kaudu omandavad noored meelsamini ka praktilisi oskusi keskkonnateadlikuks käitumiseks. Selleks, et lapsed ja noored omandaksid projektide käigus edastatava info, on vajalik ka õpetajatepoolne koostöö.

Jäätmekäitluse seisukohalt on oluline kujundada teavitustöö abil säästlike tarbimis- ja jäätmekäitlusharjumusi.

Alategevused:

- mänguliste keskkonnateadlikkust edendavate projektide läbiviimine koolis ja lasteaias;
- õpetajate ja teiste täiskasvanute koolitamine;
- tarbimisharjumusi kujundavate kampaaniate läbiviimine.

Alategevus: jäätmealase info jagamist infolehe ja veebilehe kaudu. Vajadusel ja võimalusel koostada informatiivseid voldikuid. Oluline on jagada korraldatud olmejäätmeveoga mitteseotud jäätmeliikide kogumise alast infot.

Tulemus: Haaslava valla elanike keskkonnateadlikkus on kasvanud, info on piisavalt kättesaadav. Suurenenud on liigiti kogutud jäätmete hulk ja kvaliteet ning vähenenud keskkonna prahistamine.

Tegevus: Riigi jäätmekavaga kooskõlas oleva Haaslava valla jäätmekava ja jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide kehtestamine ja ajakohastamine.

Jäätmekava on vahend omavalitsuse jäätmehoolduse pikaajaliseks planeerimiseks. Omavalitsuse jäätmekava peab olema kooskõlas riigi jäätmekavaga ja viimase uuendamisel tuleb ajakohastada ka omavalitsuse jäätmekava. Jäätmeseaduse § 43 lg 3 kohaselt tuleb omavalitsuse jäätmekava ajakohastada aasta jooksul pärast riigi jäätmekava ajakohastamist, kui seal on tehtud omavalitsuse jäätmekava puudutavaid muudatusi. Jäätmekava elluviimist on otstarbekas jälgida pidevalt ja koostada kord aastas vastav ülevaade. Vajadusel tuleb jäätmekava tegevuskava ajakohastada. Samuti vajavad perioodilist ülevaatamist omavalitsuse jäätmehooldusalased õigusaktid.

Alategevus: Haaslava valla jäätmekava ning sellega seatud eesmärgid ning tegevused vaadatakse üle igal aastal, koostatakse ülevaade jäätmekava täitmisest.

Tulemus: Haaslava vallal on ülevaade jäätmekava eesmärkide täitmisest.

Alategevus: Haaslava valla jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid ja jäätmekava vaadatakse üle ning uuendatakse, juhul kui oluline asjakohane seadus või määrus peaks muutuma/jõustuma.

Tulemus: jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid on ajakohased.

Tegevus: Korraldatud jäätmeveo korraldamine.

Alategevus: Korraldatud jäätmevedu puudutavad õigusaktid vaadatakse üle enne uue korraldatud jäätmeveo konkursi korraldamist.

Alategevus: Korraldatud jäätmeveoks jäätmekäitleja leidmise hanke läbiviimine.

Korraldatud jäätmeveo perioodi pikkuseks on kuni 5 aastat.

Alategevus: Jäätmeveo ainuõiguse pikendamine korraldatud jäätmeveo konkursi tulemuste vaidlustamisel kuni vaidluse lahenemiseni. Paljude omavalitsuste praktika kohaselt tuleb tihti ette korraldatud jäätmeveo konkursside tulemuste vaidlustamist. Kehtiv jäätmeseadus sellisteks puhkudeks käitumisreegleid ei sea ning vastav regulatsioon on alles väljatöötamisel. Kui korraldatud jäätmeveo leping lõpeb ning uue konkursi tulemused on vaidlustatud, tuleb jäätmeveo ainuõigus kuni vaidluste lahendamiseni anda endisele vedajale, uue konkursi võitjale või mõnele muule ettevõttele vastavalt sellele, milliseid võimalusi kehtiv seadusandlus võimaldab.

Tulemus: Haaslava vallas toimib korraldatud jäätmevedu katkematult.

Alategevus: Pakkuda sobivaid jäätmeveo lahendusi ka väikese jäätmetekkega jäätmevaldajatele.

Soodustamiseks jäätmetekke vähenemist ja jäätmete liigiti kogumist on vajalik pakkuda sobivaid korraldatud jäätmeveo lahendusi ka neile jäätmevaldajatele, kellel tekib segaolmejäätmeid vähe. Sobivad viisid selleks on võimalus kasutada ühist konteinerit mitme jäätmevaldaja peale või anda jäätmeid üle kilekotis, mis on konteinerist oluliselt väiksema mahuga ning mille puhul on kulutused taarale minimaalsed (konteinerid tuleb üürida või välja osta) Riigikontroll on juhtinud tähelepanu, et korraldatud jäätmeveost vabastamine peab jääma erandlikuks ning vabastamise põhjendatust peab toetama regulaarne järelevalve. Tulemus: jäätmevaldajad on motiveeritud jäätmeteket vähendama ja jäätmeid sortima.

Tegevus: Koostöö arendamine naaberomavalitsustega.

Keskkonnaministri 3. augusti 2009. a määruse nr 47 „Meetme «Jäätmete kogumise, sortimise ja taaskasutusse suunamise arendamine» tingimused“ kohaselt võivad näiteks jäätmekäitluskeskuse või ümberlaadimisjaama või jäätmejaama rajamiseks toetust taotleda kohalike omavalitsuste üksuste asutatud juriidilised isikud ning mitte kohalikud omavalitsused iseseisvalt. Kohalike omavalitsuste üksuste asutatud juriidiline isik on jäätmeseaduse § 67 lõikes 1 nimetatud mittetulundusühing või vähemalt kolmele kohalikule omavalitsusele 100%-liselt kuuluv äriühing.

Seega on jäätmemajanduse korraldamisel on otstarbekas vajalik teha koostööd teiste kohalike omavalitsustega. Omavalitsuste koostööorganisatsioon võimaldab lahendada komplekselt jäätmehooldusalaseid probleeme (jäätmealase infrastruktuuri arendamine, teavitamine, keskkonnateadlikkuse tõstmine jne). Tartu ja selle naaberomavalitsuste koostöö on alles kujunemise järgus. Loodud on MTÜ Tartumaa Jäätmearendus. Asutajaliikmeteks on Tartu linn, Tartu vald ja Ülenurme vald.

Koostööd on naaberomavalitsustega tehtud ka keskkonnajaamade kasutamise osas. Haaslava valla ja mitmete teiste Tartu linna naabervaldade elanikud saavad kasutada linna keskkonnajaamasid ja vallad aitavad katta jaamade tegevuskulusid. Vajalik on arendada koostööd Aardlapalu ümberlaadimisjaama käigushoidmise ja kasutamise osas.

Alategevused:

Koostöös naaberomavalitsustega jäätmekäitluse koostööorganisatsiooni loomine.

Tulemus: Haaslava vald koos teiste naaberomavalitsustega lahendab olulisi jäätmehooldusalaseid probleeme ühiselt. Läbi koostöö on jäätmekäitluselased projektid laiahaardelisemad ning tulemuslikumad.

Meede 2: JÄÄTMEHOOLDUSE INFRASTRUKTUURI ARENDAMINE JA HALDAMINE

Eesmärgid:

- biolagunevaid jäätmeid on segaolmejäätmete seas 2013. aastaks mitte üle 30 massiprotsendi;
- pakendijäätmete kogumassist kogutakse liigiti 60% aastaks 2012;
- paberijäätmete kogumassist kogutakse eraldi 60% aastaks 2013;
- elanikele on tagatud võimalused ohtlike jäätmete üleandmiseks;
- elektroonikaromusid kogutakse vähemalt 4 kg aastas elaniku kohta aastas.

Tegevus: keskkonnajaamade rajamine.

Haaslava Vallavalitsuse ja Tartu Linnavalitsuse vahel on sõlmitud leping, mille alusel võetakse Tartu linna keskkonnajaamades aadressidel Jalaka 60b ning Jaama 72c valla elanikkonnalt vastu ohtlikke jäätmeid, elektroonikaromusid, suurjäätmeid, taaskasutatavaid jäätmeid ja biolagunevaid aia- ja haljastusjäätmeid. Lisaks saab Jaama 72c keskkonnajaama ära anda ka kasutuskõlblikku mööblit, puidujäätmeid ja kasutatud rehve.

Tartu linn kavandab rajada uut keskkonnajaama aadressile Turu 49. Viimane asendab tulevikus Jalaka 60b keskkonnajaama. Pikemas perspektiivis näeb linn ette täiendavat keskkonnajaama Annelinna piirkonnas.

Tulemus: Haaslava valla elanikele on tagatud võimalus ohtlike jäätmete ning kasutatud probleemtoodete üleandmiseks käitlejatele.

Tegevus: Jäätmete veokulu optimeerimine ning ladestamispõhise jäätmekäitluse vähendamine.

Lähtuvalt Aardlapalu prügila sulgemisest 2009. aasta juulis on oluline välja töötada uus jäätmekäitluse lahendus. Probleemiks on jäätmekäitluskohtade vähesus. Tartus ja selle lähiümbruses puuduvad töötlemis- ja sortimiskohad (nt ka pakendeid veetakse käitlemiseks Paikresse ja tulevikus Viljandisse).

Pärast prügila sulgemist alustas jäätmete ladestamiseks tegevust Aardlapalu ümberlaadimisjaam, mis on konkursi korras antud seitsmeks aastaks AS Veolia Keskkonnateenused kasutusse. Esialgne lahendus näeb ette piirkonnas tekkivate tavajäätmete ümberlaadimist Aardlapalust ning seejärel ladestamise lähimasse prügilasse (Torma prügilasse). Sellegipoolest ilmneb jäätmeseadusest ning riigi jäätmekavast, et praegune ladestamiskeskne jäätmekäitlus ei rahulda tuleviku nõudmisi ning selle osatähtsust peab vähendama. Seega juba paari aasta pärast ei ole ladestamiskeskne jäätmekäitlus enam jätkusuutlik.

Jäätmete ladestamisele eelistatakse nende taaskasutamist materjalina või energiatootmiseks. Otstarbekas on korraldada jäätmete töötlemine (nt sortimine) Tartu piirkonnas (soovitavalt Aardlapalu ümberlaadimisjaama kompleksis). Sellegipoolest sõltub edasine käitlus tehniliselt sobiva variandi olemasolust ja üle-eestilistest jäätmekäitluse arengutest.

Tulemus: Haaslava vallas tekkivad taaskasutamiseks kõlblikud jäätmed suunatakse pärast ümberlaadimist Aardlapalus töötlemiseks tehniliselt sobivasse käitluskohta, Torma prügilasse ladestamiseks veetava jäätmete hulk väheneb oluliselt.

Tegevus: Pakendijäätmete kogumisvõrgu täiendamine ja ühtlustamine.

Vajalik on luua stabiilne ja elanikele mugavalt kasutatav pakendijäätmete kogumisvõrgustik, mis oleks aluseks elanike seas sortimisharjumuste juurdumisele. Erinevate pakendiorganisatsioonide poolt pakutava teenuse ühtlustamiseks on vajalik pakendikogumispunktide kasutamist ja märgistamist reguleerivate sätete viimine valla jäätmehoolduseeskirja. Vaja on tagada olukord, kus kõikides pakendijäätmete kogumispunktides on võimalik üle anda kõiki pakendijäätmeid ühtse liigituse alusel.

Pakendiorganisatsioonidest on vallal sõlmitud leping vaid MTÜga

Tootjavastutusorganisatsioon. Teiste pakendiettevõtjatega on suhted reguleerimata, mis piirab valla võimalusi rääkida kaasa pakendikogumisvõrgustiku kujundamisel. Stabiilse ja ühetaolise pakendikogumisvõrgustiku väljaarendamiseks on vajalik kujundada valla nägemus kogumisvõrgustikust, teha vajadusel vastavad täiendused jäätmehoolduseeskirja ja sõlmida lepingud kõigi pakendiorganisatsioonidega.

Tulemus: Pakendijäätmete kogumisüsteem on stabiilne, terves vallas ühtemoodi ja elanikele arusaadav.

Tegevus: Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise edasi arendamine.

Jäätmeveoga hõlmatud segaolmejäätmed ning vanapaber- ja papp. Ahiküttega majades, mis moodustavad suure osa alla 10 korteriga majadest, on hooajaliselt paberijäätmete kogused oluliselt väiksemad ja kõik paberijäätmed ei ole liigiti kogumiseks sobivad. Ometi on ka väiksemates korterelamutes tekkiv paberijäätmete kogus siiski piisav, et selle eraldi kogumine on otstarbekas. Praegu põletatakse paberijäätmeid üleandmisvõimaluste puudumisel ilmselt oluliselt rohkem, kui vajalik. Seega on otstarbekas laiendada vanapaberi

ja -papi kogumist korraldatud jäätmeveo raames kõigile üle 5 korteriga elamutele.

Paberikonteinerite tühjendamine võib toimuda vastavalt vajadusele.

Vanapaberi ja kartongi kogumiseks peab tulevikus elamumaa sihtotstarbega kinnistul olema eraldi kogumismahuti, kui kinnistul on 5 ja enam korterit sõltumata kütte liigist ning mitteelamumaa sihtotstarbega kinnistutel olema eraldi kogumismahuti, kui vanapaberit ja kartongi tekib kinnistul üle 25 kg nädalas.

Paberijäätmetest olulise osa moodustavad pakendid, mille kogumine on pakendiorganisatsioonide pakendiorganisatsioonide ülesanne. Elanikele on lihtsam ja arusaadavam koguda jäätmeid materjali liigi kaupa ning tõenäoliselt on ka nii kogutavate paberijäätmete kvaliteet parem.

Alategevused:

- aia- ja haljastusjäätmete kohtkompostimise ja eraldikogumise ning liigiti kogutult üleandmisvõimaluste propageerimine;

- teiste biolagunevate jäätmete prügilasse ladestamise vähendamine;

- ehitusjäätmete sortimise tõhustamine.

Ehitusjäätmete kohtsortimist saab tõhustada eelkõige vastavat teenust pakkuva ettevõtte tulemisega valda. Nii on võimalik mineraalseid ehitusjäätmeid vallas tasuta üle anda OÜ A.L.M. Kotton kogumisplatsil Igevere külas. Kuni kohapealse vastuvõtja töölevõtmiseni tuleb aga oma soovist üle anda ehitus- ja lammutusjäätmed eelnevalt kokku leppida aeg, helistades OÜ A.L.M. Kotton telefonile 52 66 838. Rakendama peab keskkonnajaamades vastu võetavate ehitusjäätmete järelsortimist.

Kuna biolagunevate jäätmete ladestamist prügilasse peab vähendama, siis on vajalik lisaks aia- ja haljastusjäätmete eraldi kogumisele alustada teiste biolagunevate jäätmete liigiti kogumist. Biolagunevate jäätmete käitlemine võib toimuda kohtkompostimisel või jäätmed kogutakse kokku ja kompostitakse selleks rajatud kompostimiskohas. Kohtkompostimine aitab vähendada jäätmeveokulusid, biolagunevate jäätmete kogumine tuleb korraldada piisava sagedusega ja seetõttu on kulud suhteliselt suured. Samas on kohtkompostimine sobiv eelkõige eramajades. Kui kompostitakse toidujäätmeid, siis on kindlasti vajalik kinnise komposteri olemasolu. Kortermajade juures on kohtkompostimine samuti võimalik, kuid selle rakendamise muudavad keerukaks järgmised asjaolud:

- komposteri mahutamiseks on vajalik piisava vaba pinna olemasolu. Paljude kortermajade juures on raske mahutada krundile juba parkimiskohti ja jäätmekonteinerid. Biolagunevate jäätmete kogumiskonteiner on oluliselt väiksem kui komposter;
- kui kompostitakse peamiselt toidujäätmeid, on kompostimisprotsessi parandamiseks üldjuhul vajalik sidusaine (nt hakkpuidu või puukoore) lisamine, mille hoidmiseks on vaja täiendavalt ruumi;
- kompostimisprotsess vajab jälgimist, vajalik on valida selle eest vastutavad inimesed;
- komposteri maht on piiratud. Hetkel laialdaselt saadaolevatest kiirkomposteritest suurim on 550 liitrise mahuga ning katab tootja andmetel 10-15 majapidamise vajadused;
- valmis komposti paigutamiseks on vajalik sobiva koha olemasolu. Ühe elaniku kohta tekib biolagunevaid jäätmeid arvestuslikult 0,2 m³/a (arvestades biolagunevate jäätmete sisalduseks olmejäätmetes 35% ja jäätmete tiheduseks 330 kg/m³). Kompostimisel jäätmete maht väheneb märgatavalt, kuid tekkiva kompostmulla kogus on siiski märkimisväärne. Kui jäätmete maht väheneb poole võrra, siis keskmises 5 korteriga elamus saadakse komposti rohkem kui 1 m³ aastas.

Kohtkompostimise rakendamine korterelamutes saab seega olla erilahendus. Biolagunevate jäätmete ulatuslikul liigiti kogumisel on vaja korraldada jäätmete kokkuvedu ja kompostimine selleks sobivas kohas (nt Aardlapalu prügila kompostimisväljakul, Roiu

biopuhasti kompostimisplatsil). Biolagunevate jäätmete liigitikogumine korrus- ja ridaelamupiirkondades on vajalik tulevikus lülitada korraldatud jäätmeveo hulka. Biolagunevate jäätmete eraldikogumise rakendamine on vajalik ka jäätmete masspõletuse korral, kuna jäätmekäitlushierarhiast peab jäätmete taaskasutust materjalina eelistama energiakasutusele.

Tulemus: Liigiti kogutud ja sorditud jäätmete hulk on suurenenud. Prügilasse ladestamisele suunatavate jäätmete kogused on vähenenud.

Tegevus: Jäätmete kogumiskohtade heakorra parandamine.

Jäätmekonteinerid on tihti esteetiliselt ebameeldivad ning nende ümbrus prügistatud. Perspektiivis on eesmärgiks jäätmekogumiskohtade ilme parandamiseks rajada korterelamute juurde jäätmemajasid või paigaldada sügavkogumismahuteid. Viimased on suure mahutavusega, väldivad lõhna levikut ning on ruumisäästlikud. Jäätmemajade ja sügavkogumismahutite ehitamiseks annab omapoolset abi ka omavalitsus. Jäätmemajad ja sügavkogumismahutid sobivad keskkonda hästi, sest takistavad kõrvaliste isikute, lindude ja loomade juurdepääsu jäätmetele, on esteetiliselt vastuvõetavamad ning võimaldavad vähendada jäätmete kogumiskohtade ümbruse prügistamist. Oluline on parandada ka avalike pakendikogumispunktide visuaalset ilmet koostöös taaskasutusorganisatsioonidega. Tulemus: Jäätmete kogumiskohtade ümbrus on puhas ning keskkond esteetiline.

Tegevus: Jäätmekäitluse infrastruktuuri haldamine.

Alategevused:

- vallas kogutavate pakendijäätmete kogumisvõrgustikku haldajaks on taaskasutusorganisatsioonid. Vallavalitsus teostab järelevalvet pakendite kogumisvõrgustiku vastavuse kohta vastavalt heakorra ja jäätmehoolduseeskirja nõuetele;
  - vald osaleb Jaama 72c ja Jalaka 47b keskkonnajaama tegevuskulude katmises vastavalt linna ja valla vahel sõlmitud lepingule;
- Tulemus: vallarahval on olemas võimalused pakendijäätmete üleandmiseks vallas kogumiskonteineritesse.

Meede 3: VANADE REOSTUSKOLLETE LIKVIDEERIMINE

Eesmärk:

likvideeritakse pinna- ja põhjavee kvaliteeti ohustav jääkreostus.

Tegevus: Selgitatakse välja vallas asuvad reostuskolded. Hüljatud jäätmed ja saastunud pinnas käideldakse keskkonnaohutult.

Alategevus: Reostuskollete kiire avastamine, likvideerimine ja jäätmete nõuetekohane käitlemine.

Tulemus: jääkreostuskolded on likvideeritud. Kaob edasine oht keskkonnareostuseks.

Meede 4: SEIRE- JA JÄRELEVALVESÜSTEEMI TÕHUSTAMINE

Eesmärk:

Vald suudab teostada süsteemset järelevalvet jäätmekäitluse üle ning menetleb rikkumisi.

Tegevus: Vallavalitsuse poolse järelevalve korraldamine jäätmekäitluse üle.

Jäätmekäitluse reeglite karmistumisega ning keerulise majanduskeskkonna tõttu võib rikkumiste arv pigem suurenda ning rikkujatel tekkida karistamatuse tunne. Vajalik on vallapoolse järelevalve suutlikust parandada. Suur abi on elanikkonna kaasamisel rikkumiste avastamiseks. On väga tähtis, et rikkumisest ja võimalusel ka rikkujast, informeeritaks valda või keskkonnainspeksiooni.

Tulemus: jäätmealaste rikkumiste arv väheneb.

4.5 Keskkonna- ja tervisekaitsemeetmed

Kõik jäätmekavas toodud meetmed aitavad luua Haaslava vallas terviklikku jäätmekäitlussüsteemi, mis vastab tervise- ja keskkonnakaitse nõuetele. Järgnevalt on toodud ülevaade meetmetest, mis aitavad otseselt kaasa keskkonna- ja tervisekaitse tagamisele.

- Hanke käigus leitakse jäätmekäitleja korraldatud jäätmeveoks. Korraldatud jäätmeveoga kaasatakse kõik valla jäätmetekitajad. Väheneb keskkonna risustamine jäätmetega, vähenevad juhtumid, kus põletatakse jäätmeid, millede põlemisel eralduvad keskkonda mürgised heitgaasid.
- Säilitatakse ja luuakse täiendavaid võimalusi jäätmete üleandmiseks ning liigitikogumiseks:
  - olemasoleva taaskasutatavate jäätmete kogumisvõrgustiku säilitamine, kogumisvõrgustiku täiendamine vastavalt vajadusele;
  - pikendatakse jätkuvalt koostöölepingut Tartu linnaga vallaelanikele võimaluse tagamiseks üle anda ohtlikke jäätmeid, elektroonikaromusid, suurjäätmeid, taaskasutatavaid jäätmeid ja vanu autorehve Tartu linna keskkonnajamades;
  - korraldatud jäätmeveo raames vanapaberi kogumise laiendamine ning biolagunevate jäätmete eraldikogumise korraldamine;
  - tavajäätmete ladestamiskesksest jäätmekäitluselt töötlemispõhilisele jäätmekäitlusele üle minemine.
- Haaslava vallavalitsus korraldab kontrolli jäätmevaldajate ja jäätmekäitlejate üle ning teeb aktiivset koostööd keskkonnainspeksiooni ning naaberomavalitsustega.

5. Jäätmekäitluse keskkonnamõju ja jäätmekäitluses vajamineva loodusvara mahu hinnang

Jäätmekava rakendamine omab positiivset mõju keskkonnale, eelkõige jäätmete taaskasutamise ja jäätmetest tekkiva negatiivne mõju vähenemise näol. Jäätmekäitluse mõju keskkonnale võib käsitleda mitmest aspektist. Mõju keskkonnale võib hinnata nii otseseks kui kaudseks. Otseselt võib kahjulik mõju ilmnedu inimeste tervise kahjustamises läbi loodusliku keskkonna reostamise (jäätmete põletamine, jäätmekäitlusest tekkiv nõrgvesi, reovesi jne). Kaudselt mõjutab (positiivne mõju) keskkonda ressursside taaskasutamise (mida rohkem jäätmeid taaskasutatakse, seda vähem raisatakse ressursse). Jäätmekäitluse erinevates etappides on keskkonnamõjud erinevad. Seetõttu tuleb vaadelda igat jäätmekäitluse etappi eraldi.

- Jäätmete tekke ja jäätmete kogumise keskkonnamõju

Kõige suuremat mõju keskkonnale avaldavad siin jäätmete kogused, mida viiakse otseselt keskkonda. Mida rohkem tulevikus jäätmeid sorteeritakse, seda rohkem suudetakse

vähendada jäätmete negatiivset keskkonnamõju. Sorteerimise käigus eraldatakse taaskasutatav materjal ja ohtlikud jäätmed. Nii on võimalik kokku hoida tarbitavaid ressursse ja vältida ohtlike ainete keskkonda sattumist.

Olmejäätmete kogumine mõjutab otseselt inimeste elukeskkonda ebameeldiva lõhna levitamise kaudu. Lõhna tekitajaks on olmejäätmekonteineritesse pandud toidujäätmed. Haaslava valla jäätmekavas püstitatud eesmärkide realiseerimiseks on vaja suurendada jäätmete sorteerimist ja eraldikogumist, luues elanikele võimalusi eraldi kogutud jäätmete üleandmiseks.

- Jäätmeveo keskkonnamõju

Jäätmeveo peamiseks keskkonnamõjudeks võib pidada jäätmeveomasinate tekitatavaid heitgaase, haisu, müra ja võimalikku jäätmete sattumist keskkonda jäätmeveo ajal. Üks olulisemaid jäätmeveoga seotud keskkonnamõjude vähendajaid on korraldatud olmejäätmevedu, mis võimaldab jäätmete kogumist logistiliselt paremini korraldada ja vähendada jäätmeveokite poolt läbitavaid vahemaid ning transpordist tingitud keskkonnamõju. Korraldatud jäätmeveo rakendamisega välditakse keskkonnamõju ka sellega, et välditakse olukorda, kus üht maja teenindab üks jäätmevedaja ja tema naabrit teine vedaja ning seeläbi väheneb jäätmete kogumisel õhku paisatavate heitgaaside hulk.

- Jäätmete kõrvaldamise keskkonnamõju

Käesoleva ajani on valdavaks jäätmekäitlusviisiks jäätmete ladestamine prügilasse. Peamine viis jäätmete kõrvaldamise keskkonnamõjude vähendamiseks on prügilasse ladestatavate jäätmekoguste vähendamine. Oluliseks aspektiks on siin orgaaniliste jäätmete biokäitluse arendamine. Samuti on oluline meediakanalite kaudu suurendada elanike keskkonnateadlikkust, et tekiks harjumus jäätmeid sorteerida. Jäätmete kõrvaldamise keskkonnamõjudeks on ka metsaalustesse prügi mahapanek ja jäätmete põletamine. Viimaseid toiminguid saab vältida tõstes inimeste teadlikkust loodusele tekitatavast kahjust, jäätmekogumispunkti rajamisega ning järelevalve tõhustamisega.

Haaslava vallas asunud kunagised väikeprügilad on nüüdseks kõik suletud. Nende juures olulist loodusvarade vajadust enam ei ole. Vähesel määral võivad erinevad loodusvarad leida kasutust jääkreostuste likvideerimisel, ebaseaduslike prügi mahapanekukohtade katmisel ja planeeritava jäätmejaama ning kompostimisväljaku rajamisel. Vaja minevat loodusvarade mahtu ei saa praegu täpselt hinnata ning see selgub juba konkreetsete tegevuste kavandamise ning projekteerimise käigus.

6. Tegevuskava ja investeeringute vajadus

Strateegiline eesmärk: jäätmete ladestamise vähendamine, jäätmete taaskasutamise suurendamine ning tekkivate jäätmete ohtlikkuse vähendamine

Nr	Tegevus	Vahetu tulemus	Täitjad	Täitmis- periood	Rahastamis- allikad	Maksumus (eurot) 2011	Maksumus (eurot) 2012	Maksumus (eurot) 2013	Maksumus (eurot) 2014	Maksumus (eurot) 2015	Maksumus (eurot) KOKKU
Meede 1. Jäätmehoolduse korraldamise pikaajaline planeerimine											
1.1.	Mänguliste keskkonnateadlikkust edendavate projektide läbiviimine koolis ja lasteaias.	Haaslava valla elanike keskkonnateadlikkus on kasvanud, info on pidevalt kättesaadav ning uuendatud. Suurenenud on liigiti kogutud jäätmete hulk, kvaliteet ning vähenenud keskkonna reostamine prahiga.	Sillaotsa Kool, Haaslava VV	2011-2015	HVV, fondid	**	**	**	**	**	**
1.2.	Õpetajate ja teiste täiskasvanute koolitamine.		Haaslava VV	2011-2015	HVV, fondid	0	200	200	200	200	800
1.3.	Jäätmealase info jagamine ajalehe ja veebilehe kaudu. Vajadusel koostatakse informatiivseid voldikuid.		Haaslava VV	2011-2015	HVV	**	**	**	**	**	**
1.4.	Jäätmemajandust puudutavate uuringute läbiviimine	Haaslava valla tavajäätmete koostise kohta tõepärase info saamine.	Haaslava VV	2011-2015	HVV	**	**	**	**	**	**
1.5.	Haaslava valla jäätmekava ning sellega seatud eesmärgid ning tegevused vaadatakse üle igal aastal, koostatakse ülevaade jäätmekava täitmisest.	Vallal on ülevaade jäätmekava eesmärkide täitmisest.	Haaslava VV	2011-2015	HVV	**	**	**	**	**	**
1.6.	Haaslava valla jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid ja jäätmekava vaadatakse üle ning uuendatakse, juhul kui oluline asjakohane seadus või määrus peaks muutuma/jõustuma.	Jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid on ajakohased.	Haaslava VV	2011-2015	HVV	**	**	**	**	**	**
1.7.	Korraldatud jäätmevedu puudutavad õigusaktid vaadatakse üle enne korraldatud jäätmeveo konkursi korraldamist.		Haaslava VV	2011	HVV	**	**	**	**	**	**

1.8.	Korraldatud jäätmeveo konkursi läbiviimine.	Haaslava vallas toimib korraldatud jäätmevedu katkematult.	Haaslava VV	2011	HVV	2000	0	0	0	0	2 000
1.9.	Vajadusel jäätmeveo ainuõiguse pikendamine korraldatud jäätmeveo konkursi tulemuste vaidlustamisel kuni vaidluse lahenumiseni.		Haaslava VV	2011	HVV	**	**	**	**	**	**
1.10.	Sobivate jäätmeveo lahenduste pakkumine väikese jäätmetekkega ja raskesti ligipääsetavas piirkonnas elavatele jäätmevaldajatele (kuni 50 l kilekott ja 80 l konteiner).	Jäätmevaldajad on motiveeritud jäätmeteket vähendama ja jäätmeid sorteerima.	Haaslava VV	pidev	jäätmevaldajad	*	*	*	*	*	*
1.11.	Koostöö arendamine naaberomavalitsustega ning omavalitsuste moodustatud koostööorganisatsiooniga MTÜ Tartumaa Jäätmearendus	Haaslava vald astub MTÜ Tartumaa Jäätmearendus liikmeks ning koos teiste naaberomavalitsustega lahendab olulisi jäätmehoolduslaseid probleeme ühiselt. Läbi koostöö on jäätmekäitluslased projektid laiahaardelisemad ning tulemuslikumad.	Haaslava VV, naaberomavalitsused	2011-2015	HVV, naaberomavalitsused	*	*	*	*	*	*
Nr	Tegevus	Vahetu tulemus	Täitjad	Täitmis- periood	Rahastamis- allikad	Maksumus (eurot) 2011	Maksumus (eurot) 2012	Maksumus (eurot) 2013	Maksumus (eurot) 2014	Maksumus (eurot) 2015	Maksumus (eurot) KOKKU
Meede 2 Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamine ja haldamine											
2.1.	Osalemine Tartu linna keskkonnajaamade tegevuskulude katmises vastavalt lepingule	Haaslava valla elanikele on tagatud võimalus liigiti kogutud taaskasutatavate ja ohtlike jäätmete ning kasutatud autorehvide üleandmiseks käitlejatele.	Tartu LV, Haaslava VV, naaberomavalitsused, fondid	2011; 2013	TLV, HVV, naaberomavalitsused, fondid	600	800	800	1000	1000	4 200
2.2.	Jäätmete veokulu optimeerimine ning ladestamisepõhise jäätmekäitluse vähendamine	Haaslava vallas tekkivad tavajäätmed suunatakse töötlemiseks tehniliselt sobivasse käitluskohta, prügilasse ladestatavate jäätmete hulk väheneb oluliselt.	Haaslava VV	2011-2015	HVV; fondid	**	**	**	**	**	**

2.3.	Pakendijäätmete kogumisvõrgu täiendamine ja ühtlustamine	Pakendijäätmete kogumisüsteem on stabiilne, terves vallas ühtemoodi ja elanikele arusaadav.	Haaslava VV, taaskasutus-organisatsioonid	2011-2015	taaskasutus-organisatsioonid	**	**	**	**	**	**
2.4.	Jäätmete liigiti kogumise ja sortimise edasi arendamine	Liigiti kogutud ja sorteeritud jäätmete hulk on suurenenud.	Haaslava VV, taaskasutus-organisatsioonid	2011-2015	HVV, taaskasutus-organisatsioonid						
2.4.1	Aia- ja haljastusjäätmete kohtkompostimise ja eraldikogumise propageerimine		Haaslava VV	2011-2015	HVV						
2.4.2	Biologunevate jäätmete prügilasse ladestamise vähendamine (vajadusel korraldatud jäätmeveo raames biologunevate jäätmete eraldi kogumine korrus- ja ridaelamute piirkondades)		Haaslava VV, jäätmevaldajad	2011-2015	jäätmevaldajad	*	*	*	*	*	*
2.4.3	Ehitusjäätmete sorteerimise tõhustamine		Haaslava VV	2011-2015	jäätmevaldajad	*	*	*	*	*	*
2.5.	Jäätmete kogumiskohtade heakorra parandamine		Jäätmete kogumiskohtade ümbrus on puhas ning linnakeskkond esteetiline.	Haaslava VV, korteriühistud, taaskasutus-organisatsioonid	2011-2015	HVV, korteriühistud, taaskasutus-organisatsioonid	**	1500	1500	2000	2000

2.6.	Jäätmekäitluse infrastruktuuri haldamine										
2.6.1	Pakendijäätmete kogumisvõrgustiku haldamine		Taaskasutus-organisatsioonid	2011-2015	Taaskasutus-organisatsioonid	*	*	*	*	*	*
2.6.2	Keskonnajaamade haldamine (va ohtlike jäätmete kogumine)	Vallas on toimivad jäätmete vastuvõtupunktid	Haaslava VV, Tartu LV + naaberomavalitsused	2010-2014	HVV + naaberomavalitsused	KOV eelarve, kulud näidatud tabeli punktis 2.1	**	**	**	**	**
2.6.3	Ohtlike jäätmete kogumisvõrgustiku haldamine		Haaslava VV	2011-2015	HVV	1500	1500	2000	2000	2000	9 000

Meede 3 Vanade reostuskollete likvideerimine

Nr	Tegevus	Vahetu tulemus	Täitjad	Täitmis- periood	Rahastamis- allikad	Maksumus (eurot) 2011	Maksumus (eurot) 2012	Maksumus (eurot) 2013	Maksumus (eurot) 2014	Maksumus (eurot) 2015	Maksumus (eurot) KOKKU
3.1.	Reostuskollete likvideerimine ja jäätmete nõuetekohane käitlemine	Jääkreostuskolded on likvideeritud	Haaslava VV, valla maaomanikud	2011-2015	fondid, valla maaomanikud	*	*	*	*	*	*

Meede 4 Seire ja järelevalvesüsteemi tõhustamine

4.1.	Vallavalitsuse poolt teostatava järelevalve korraldamine jäätmekäitluse üle	Jäätmealaste rikkumiste arv väheneb üle	Haaslava VV	pidev	HVV	**	**	**	**	**	**
------	---	---	-------------	-------	-----	----	----	----	----	----	----

4 100   4 000   4 500   5 200   5 200   23 000

Täitja:

Haaslava VV- Haaslava Vallavalitsus

Rahastamisallikad:

HVV- Haaslava valla eelarve
fondid - KIK või muud fondid

Maksumus:

* - ei ole teada
** - omavalitsuse tegevuskulu

Kokkuvõte

Haaslava valla jäätmekava 2011 – 2015 koostamisel teostati ülevaade ja analüüsi jäätmemajanduse hetkseisu Haaslava vallas. Sellest lähtuvalt toodi välja valla jäätmemajanduses olevad probleemid, püstitati eesmärgid jäätmemajanduse arendamiseks 2015. aastani ja koostati tegevuskava püstitatud eesmärkide täitmiseks. Lisaks toodi jäätmekavas ära eesmärkide täitmiseks vajalikud ettevalmistavad tegevused.

Haaslava valla jäätmekava 2011 - 2015 koostamisel on arvestatud kehtivatest õigusaktidest tulenevate nõuete ja kohustustega. Samuti on võetud arvesse riigi, maakonna ja lähimavalitsuste jäätmekäitluselaseid seisukohti ja planeeritud tegevusi, pidades väga oluliseks jäätmekäitluselast koostööd teiste omavalitsustega.

Jäätmekavas väljatoodud tegevuste rakendamine aitab korrastada jäätmemajandust Haaslava vallas. Saadakse parem ülevaade jäätmekäitlusest, laiendatakse sorteeritud jäätmete üleandmisvõimalusi ja parandatakse inimeste suhtumist ning suurendatakse nende teadmisi jäätmetega ümberkäimisel. See kõik aitab vähendada jäätmekäitlusest tulenevat negatiivset keskkonnamõju. Jäätmekava rakendamine on oluline, et säilitada Haaslava vallas meeldiv elukeskkond.

KASUTATUD MATERJAL

1. Keskkonnaministeerium, 2008. Jäätmevoldik. Tallinn.
2. Keskkonnaministeerium, 2008. Riigi Jäätmekava 2008-2013, Tallinn
3. Keskkonnateabe Keskus. Haaslava vallas kogutud jäätmekogused aastatel 2006–2009.
4. Haaslava valla jäätmekava 2004 – 2009.
5. Tartu linna jäätmekava 2010 – 2014, 2009/2010 Tartu.
6. Säästva Eesti Instituut, 2008. Eestis tekkinud olmejäätmete (sh eraldi pakendijäätmete ja biolagunevate jäätmete) koostise ja koguse analüüs. Keskkonnaministeerium, Tallinn.
7. Tampuu, T. 2009. Jäätmepeletuse jätkusuutlikkus ja terviseriskid, Bakalaureusetöö keskkonnatehnoloogias Tartu Ülikool Loodus- ja tehnoloogiateaduskond Keemia Instituut.
8. OÜ Alkranel. 2009. Aardlapalu prügila sulgemisekava, Tartu.
9. Jäätmekava koostamise juhend. Tallinn: SA REC Estonia, 200